

Shaking hands with the opposite gender

Shiur# 12 | February 28th 2015

ספר המצוות לרמב"ם מצות לא תעשה שנג

והמצוה השנ"ג היא שהזהירנו מקרוב לאחת מכל אלו העריות ואפילו בלא ביאה. כגון חבוק ונשיקה והדומה להם **מפעולות הזנות [י"ג זרות]**. והוא אמרו יתעלה באזהרה מזה (אח"מ יח ו) איש איש אל כל שאר בשרו לא תקרבו לגלות ערוה. כאילו יאמר לא תקרבו מהן קירוב יביא לגלות ערוה. ולשון ספרא (פי"ג ה"ב (בד"ח הט"ו)) לא תקרבו לגלות אין לי אלא שלא יגלה מניין שלא יקרבו תלמוד לומר ואל אשה בנדת טומאתה לא תקרבו אין לי אלא בנדה בל תקרבו ובל תגלה ומניין לכל העריות שהן בבל תקרבו ובל תגלו תלמוד לומר לא תקרבו לגלות. ושם (ה"ח ובד"ח הכ"א) אמרו ונכרתו הנפשות העושות מה תלמוד לומר לפי שנאמר לא תקרבו יכול יהו חייבין כרת על הקריבה ת"ל העושות לא הקרבות. וכבר נכפלה האזהרה באיסור אלו הדמיונות ואמר (שם) לבלתי עשות מחוקות התועבות. אולם אמרו (שם) כמעשה ארץ מצרים אשר ישבתם בה לא תעשו וכמעשה ארץ כנען אשר אני מביא אתכם שמה לא תעשו הנה לא יזהיר בשני אלו הלאוין מחוקות התועבות לבד אבל אמנם יזהיר בהם מהתועבות עצמן אשר בארם אחר זה. וזה שהוא הביא שני הלאוין האלה כלל על כל העריות. ובעבור שהזהיר שלא לעשות כמעשה ארץ מצרים וכמעשה ארץ כנען, וזה כולל כל מה שהיו עושין מן הזימה ומן עבודת האדמה ומרעיית המקנה ויישוב הארץ גם כן, שב לבאר כי אותם הפעולות אשר הזהירך מהם הוא כך וכך ערות לא תגלה ערות לא תגלה וכמו שביאר בסוף המאמר ואמר כי את כל התועבות האל עשו אנשי הארץ. ולשון ספרא יכול לא יבנו בתים ולא יטעו כרמים כמותם תלמוד לומר ובחוקותיהם לא תלכו לא אמרתי אלא בחוקים החקוקים להם ולאבותיהם. ושם אמרו מה היו עושים האיש נושא איש ואשה נושאה אשה ואשה נשאת לשני אנשים. הנה כבר התבאר כי אלו הלאוין שהם כמעשה ארץ מצרים וכמעשה ארץ כנען לא תעשו הם אזהרה מבעילת כל העריות על הכלל ואחר כן כפל האזהרה בהם בפרט ערוה ערוה. וכבר ביארנו אנחנו כל משפטי אלו המצות בשביעי מסנהדרין (מ"ד) מחבורנו הגדול וביארנו שלוקין עליהן. וממה שראוי שתדעוהו הוא שכל אשה שחייבין על ביאתה כרת שהנולד מן הביאה היא שחייבין בה כרת ייקרא ממזר, והוא שקראו האל יתעלה (פ' תצא כג) ממזר. בין שהיתה אותה ביאה בזדון או בשגגה הולד ממזר. חוץ מן הנדה לבד שהולד הנולד ממנה אינו ממזר ואמנם נקרא בן הנדה. וכבר התבאר זה ברביעי ממסכת יבמות (מט א):

השגות הרמב"ן לספר המצוות לרמב"ם מצות לא תעשה שנג

כתב הרב והמצוה שלש מאות וחמשים ושלוש שנמנענו מהתעדן באחת מכל אלה העריות ואפילו בלא ביאה כגון

חבוק ונשוק והדומה להם מפעולות המעמיקים בזמה והוא אמרו יתע' במניעה הזאת איש איש אל כל שאר בשרו לא תקרבו לגלות ערוה ולשון ספרא אילו נאמר ואל אשה בנדת טומאתה לא תקרב לגלות ערותה אין לי אלא שלא יגלה שלא יקרבו מניין תלמוד לומר לא תקרב אין לי אלא נדה [בל תקרב ובל תגלה מנין לכל העריות בבל תקרב ובל תגלה ת"ל לא תקרבו לגלות]. והנה הרב מצא הברייתא הזו המפורשת ותלה דבריו באילן גדול. אבל כפי העיון בתלמוד אין הדבר כן שיהיה בקריבה שאין בה גלוי ערוה כגון חבוק ונשוק לאו ומלקות. שהרי בגמר שבת (יג א) שאלו בנדה אם מותר שישכב בעלה עמה במטה אחת היא בבגדה והוא בבגדו והיו מהם מי שאסר והעלו ופליגא דרבי פדת דאמר רבי פדת לא אסרה תורה אלא קריבה שלגלוי ערוה בלבד שנא' איש איש אל כל שאר בשרו לא תקרבו לגלות ערוה. והנה אין לא תקרבו לגלות ערוה נדרש להם לאו בפני עצמו כברייתא השנויה בספרא אבל ידרשוהו בקריבה שלגלוי ערוה בלבד. ומן הידוע עוד ממנהגם בתלמוד שאם היתה הברייתא הזו אצלם אמת והיו דבריו שלרבי פדת חלוקין בכך היו בעלי הגמרא מביאים אותה עליו לתיובתא ואומרים מתיבי אילו נאמר ואל אשה וכו' ומעלים ממנה תיובתא דרבי פדת תיובתא. וכיון שלא עשו כן נבין מהם כי אצלם זה האיסור מדרבנן, או יהיה מן התורה דכל דמתהני מאיסורא איסורא הוא כענין בחצי שיעור, אבל אין זה עיקר מדרש בלאו הזה אלא קרא אסמכתא בעלמא. והרבה מאד כן בסיפרא ובסיפרי. ודע כי הקריבה לאשה בכתוב תאמר על הביאה כענין (תצא כב) ואקרב אליה ולא מצאתי לה בתולים וכתוב (ישעי' ח) ואקרב אל הנביאה ותהר ותלד בן. וכן היו נכונים לשלשת ימים אל תגשו אל אשה (יתרו) לא מנעם רק מהביאה מפני שהפולטת שכבת זרע בשלישי טמאה כמו שביארו בגמר שבת (פו א). וכן ואשה אשר תקרב אל כל בהמה לרבעה אותה (קדושים כ) אינו אלא קריבה שלרביעה. ואולי תקשה ותאמר לי כי זה החכם רבי פדת הוא הסובר כן אבל שאר החכמים שחלוקים עליו סוברים כי הקריבה אף על פי שאינה שלגלוי עריות אסורה מן התורה שלכך אמרו ופליגא דרבי פדת, דע שאין מחלוקת רבי פדת וחביריו בזה אבל המאמר היה על שאלתם בנדה אם מותרת לשכב עם בעלה במטה אחת היא בבגדה והוא בבגדו ואף על פי שיש בישינים במטה אחת קריבה וחמום זה מזה כענין (קהלת ד) אם ישכבו שנים וחם להם וכל שישינים במטה אחת אי אפשר להם בלא נגיעה וכדאתמר התם (ברכו' כד א) והא איכא עגבות ויש בהם עוד חשש ביאה ובא רב יוסף לאסור מטעם חשש הביאה כדרך שאסרו בעוף שלא יעלה עם הגבינה בשלחן אחד ואף על פי שאפילו האכילה מדבריהם וכל שכן בכאן ששכיבתן במטה אחת קרוב לבא לידי ביאה ודחינו זה משום דאיכא שנוי ודעות ואחר כך באנו ואסרנו הדבר מפני שיש בשכיבתן במטה אחת קריבה והנאה זה מזה. ואמרו במדרש הכתוב ביחזקאל (יח) ואת אשת רעהו לא טמא ואל אשה נדה לא יקרבו מקישי אשה נדה לאשת רעהו מה אשת רעהו הוא בבגדו והיא בבגדה אסור אף אשתו נדה הוא בבגדו והיא בבגדה אסור. כלומר שהדבר ידוע שבאשת רעהו אסור הוא לעשות כן אפילו ההסתכלות בה אסור וקולה ערוה (ברכו' כד א) והכתוב מזהיר ממנה (משלי ה) הרחק מעליה דרכך ואל תקרב אל פתח ביתה שאפילו בלא ייחוד שאינן באין עתה לידי עברה מנעונו הכתובים מזה, ואם כן אף הנדה והעריות שלשאר אסורות לגמרי מטעם הקריבה ואפילו לא יבאו לידי אסורי ביאה משום שינוי ודעות ועל זה אמרו ופליגא דרבי פדת שהוא סובר שאין אסור בעריות שלשאר אלא בגלוי הערוה ואם כן לא הוקשו לאשת איש שהכל מודים בה שהוא אסור שהרי שלמה צווח כן. והזכירו (שבת יג א) בעולא נמי שאין לו ההיקש הזה

לפי שהיה מנשק באחיותיו בהפסק ושינוי אבי ידיהו שלא כדרך הנושקין להכרא ואף על פי שהוא אסור באשת איש. והנה כולם אין להם המדרש הזה מלא תקרבו לגלות ערוה והאוסר מביא אותו מהקש הכתוב שביחזקאל ור' פדת ועולא מתירין. ומה שאמר ר' פדת לא אסרה תורה, ירצה בו שאינו אסור כלל. כאמרם (מגלה כב ב) לא אסרה תורה אלא פשוט ידים ורגלים ואמרם (ר"ה כד ב) לא אסרה תורה אלא דמות ארבע פנים בהדי הדדי. ואמרו עוד (ב"מ סט ב) כל כי האי רבייתא ליכול לא אסרה תורה אלא רבית הבאה מלוח למלוח.

והנה לדעתי הבריייתא השנויה בספרא אינה אלא לאיסור השכיבה בקירוב בשר כשיהיו שניהם ערומים וקרא אסמכתא בעלמא משום חשש ביאה שהכל מודים בזה כדתנן (קדושין פ ב) הגדילו זה ישן בכסותו וזה ישן בכסותו. ואילו היה מחלוקת שלרבי פדת בשלתורה במדרש הלאו של לא תקרבו היאך אמרו מקיש אשתו נדה לאשת רעהו מה אשת רעהו הוא בבגדו והיא בבגדה אסור אף אשתו נדה הוא בבגדו והיא בבגדה אסור, והלא ענין הקריבה בכל העריות כתוב אל כל שאר בשרו לא תקרבו ובנדה כתוב מפורש לא תקרבו ואינו כתוב באשת איש. וכן הביאו שם (יג א) לאיסור מימרא דעולא שאמר כל קריבה אסור משום לך לך אמרי' לנזירא סחור סחור לכרמא לא תקרב. אם כן כל הדברים אינן לאיסור מן הלאו הזה של לא תקרב. ובגמר ע"ז (יז א) הזכירו עוד מדרש הכתוב הרחק מעליה דרך זו המינות והרשות ואל תקרב אל פתח ביתה זו זונה וכמה אמר רב חסדא ארבע אמות ואמרו על זה ופליגא דרבי פדת וכו'. כי הזונה אצלם הנבעלת ממי שאין קדושין תופסין לו בה כגון העריות [ערמב"ן ש' ה עמ' קטז: וקכ. ול"ת שנה] ולא הוזהרנו עליהם לדעת רבי פדת בהרחקה הזו. וכן מאמרם בשבת (יג ב) בתלמיד שאמרה אשתו לאליהו שהיה ישן עמה בקירוב בשר ולא עלתה דעתו לדבר אחר ואמר לה ברוך המקום שהרגו שלא נשא פנים לתורה שהרי אמרה תורה ואל אשה בנדת טומאתה לא תקרב, מפני שעבר על הגזירה שלדבריהם נענש, ופורץ גדר ישכנו נחש [ע"ז כז ב, שבת קי א]. ואם היה עובר בלאו מן התורה היה אומר ברוך המקום שהרגו שעבר על דברי תורה. ואין זה נקרא משוא פנים. אבל הדבר שהוא משוא פנים לתורה הוא הגדר והסייג הנעשין לדבריהם כאמרם (ברכו' כ א) ולא אשא פנים לישראל שכתבתי להם בתורה ואכלת ושבעת והם דקדקו על עצמן עד כזית ועד כביצה. כלומר שהם נושאים פנים לתורה ואני אשא להם פנים. והנה זה היה ישן עם הנדה במטה בסינר לבדו מפסיק בינו לבינה והיה בהם קצת קרוב בשר וחיבוק ונשוק ולא מצאו באיסורו אלא משוא פנים לתורה. וראיתי לרב בחבורו הגדול שכתב בספר המדע (במנין בקצר) בלאו הזה שלא ליקרב לעריות בדברים המביאים לידי גלוי ערוה כגון חבוק ונשוק ורמיזה וקפיצה שנ' לא תקרבו לגלות ערוה מפי השמועה למדו שזו אזהרה לקריבה המביאה לידי גלוי ערוה. הוסיף עליו שם רמיזה וקפיצה שיהיו בכלל הלאו הזה ואם כן אף עליהם הוא לוקה. ושמא הגיעתהו ברייתא אחרת שהיא שנויה באבות דרבי נתן (פ"ב) ועשו סייג לתורה עשה סייג לדברך כדרך שעשה הקדוש ברוך הוא סייג לדבריו. ואדם הראשון עשה סייג לדבריו תורה עשתה סייג לדבריה משה עשה סייג לדבריו ואף איוב ואף חכמים ונביאים עשו סייג לדבריהם וקא תני אי זהו סייג שעשתה תורה לדבריה ואל אשה בנדת טומאתה יכול יחבקנה וינשקנה וידבר עמה דברים בטלים ת"ל ואל אשה לא תקרב. ומזה הוסיף הרב רמיזה וקפיצה. והם באמת דברים בטלים שיהיה במדבר עם אשתו נדה שיחה בטלה לאו ומלקות מן התורה.

ובאותה ברייתא שנו עוד יכול תישן עמו בבגדיה על המטה תלמוד לומר לא תקרב יכול תרחץ פניה ותכחול עיניה תלמוד לומר והדוה בנדתה כל הימים שבנדתה תהא בנדוי מכאן אמרו כל המנוולת עצמה בימי טומאתה רוח חכמים נוחה הימנה מעשה באדם אחד וכו'. וכל אלו אינם אלא אסמכתא והרחק מן העבירה. ובתלמוד העלו שהוא מותר. ושם שנו עוד נאמר כאן לא תקרב ונאמר להלן אל תקרב לדבר המביא לידי עבירה לא תקרבו הרחק מן הכעור ומן הדומה לו שכך אמרו חכמים הרחק מחטא קל שמא יביאך לידי חטא חמור. אם כן אינם אלא גדרים וסייגים להתרחק מן העבירות וסמכו אותם למקרא. ושם רצונם לומר בסייג שעשתה תורה לדבריה שתפשה תורה לשון קריבה בעריות כדי שיהיו החכמים יכולים לעשות סייג בלשונה וישמעו ממנה הצדיקים הנושאים פנים לתורה כל קריבה שבעולם. וזה דרך אגדה. לא שיהיה זה עיקר הלאו.

ובגמר קדושין (פא ב) במעשה שלרב חנן בר רבא שהושיב בת בתו קטנה בחיקו והודיעוהו שהיתה מקודשת, לומר שזה אסור באשת איש ולא אסרו עליו משום ערוה שלשאר ואחר כך אמרו לו שהוא עובר על דברי שמואל שאמר אין משתמשין באשה כלל ואמר אנא כאידך דשמואל סבירא לי דאמר הכל לשום שמים. ואילו היה בקריבה לאו גמור מן התורה לא הותרה לחסידים לחכמים העושים מעשיהם לשום שמים. אבל הכל גדר וסייג ומותר בקרובות למי שמוחזק שאינו חשוד לעשות כיעור ונמנע משאר הנשים. ובמסכת יבמות בפרק הבא על יבמתו (נה ב, נו א) אמרו העראה זו הכנסת העטרה גמר ביאה ביאה ממש מכאן ואילך אינה אלא נשיקה ופטור. ואמרם פטור ראייה שאין בו מלקות מן הלאו הזה שלקריבה. ושם (נה א) הביאו העראה בחייבי לאוין למלקות מן המדות הנדרשות ולא הביאו אותו משום קריבה ואפילו בפחות מיכן. ואם תאמר שלא אסרה תורה קריבה אלא בעריות שלחייבי כרתות והלא חייבי לאוין מהם נלמדים בגזירה שוה. והעולה מכל זה שלא נמנה ענין הקריבה לאו בפני עצמו. אלא קריבה שלגילוי ערוה אסר הכתוב. וכך אמרו עוד בסנהדרין בגמרא דבני מערבא (פ"ז סה"ז) כתיב ואל אשה בנדת טומאתה לא תקרב לגלות ערותה אמר רבי יוסי בר' בון היא בל תקרב היא בל תגלה:

שולחן ערוך אבן העזר הלכות אישות סימן כ סעיף א

הבא על אחת מן העריות דרך איברים, או שחבק ונשק ונהנה בקירוב בשר הרי זה לוקה וחשוד על העריות.

עזר מקודש אבן העזר סימן כ ס"ק א

שחבק ונשק. עב"ש מ"ש הש"כ ז"ל בסי' קצ"ה ביו"ד ובסי' קנ"ז שאין איסור מן התורה הק' בקריבות כי אם דרך חיבת ביאה. נראה פשוט שגם בשיש בזה דרך חבה הרי זה כהנישוק לבנותיו ולאחיותיו וכבש"ב ז"ל שם. ורק דרך חיבת ביאה הוא האיסור. והיינו שבדעתו אז להתקרב אליה לביאה או שבדעתו ה' כן לולי איזה מניעה שיש לפי שעה לפניו והוא מצפה אחר שעה או שתיים ביום ההוא לבוא אליה. מה שאין כן כשהוא בהיסח הדע' מלבוא אליה. יהי' מאיזה טעם שיהי' אין בזה חשש איסור תורה הק' לכ"ע וכו'.

ולפי האמור בכלל אין לקבל ההנחה הזאת שנתבטל בדורות האחרונים המנהג, ואין ראי' מהרבה מקומות כמו בישיבות גדולות שלא יתכן לקיים מנהג זה בגלל ריבוי החיובים, ובהרבה מקומות נוהגים למכור המפסטר ואלו שידועים ממנהג הרמ"א זהירים לקנות המפסטר מפעם לפעם.

עג

נתינת יד לאשה דרך שאילת שלו' לענין לא תקרבו וכן במי שאין לו גבורת אנשים

אור לי"ז אדר א' ה'תש"ל.

בספרו, מקור הלכה ח"ב דף כ"ג כותב דבנתינת יד לשלום לאשה עוברין בלאו, וכותב דזה מבואר בשע"ת לר"י אות קל"ח דגם על מגע יד עוברין בלאו. ואח"כ כותב עוד דאין חילוק בין מגע יד לחיבוק ונשוק מטעם דגם חיבוק ונישוק לפעמים רגילין בזה בין איש לחבירו מחמת ידידות.

וקשה לי טובא וכי נתינת יד לשלום שכיח כמו חבוק ונשוק, והלא רק לעיתים רחוקות יעשה כן אפ' בין שני אוהבים גדולים ובודאי דלגבי אשה מקרי דרך תאוה. אבל בנתינת יד ששכיחא תדיר בין איש לרעהו ואפ"י אין מכירים אלא חוץ נימוס וכי מקרי מתכוון להנות או דרך תאוה דומיא דחבוק ונשוק ול"ש מתכוון להנות או לאו. ומהרמב"ם משמע בפשטות שרק דרך תאוה ונהנה ולא הבנתי מה שכתב להרמב"ם וסייעתו אפ' אם אינו מתכוון. ועוד שבאותו עמוד גופא מסיק אפ' גבי עריות החמורות בלא מתכוון אסור מדרבנן על חלק מהעריות בלבד ואפ' חבוק ונשוק. כ"ש אם אינה מן העריות ולא דרך תאוה שאינו אסור.

ועוד דמשמע ממנו שגם הרבינו יונה סובר דעוברין על מגע יד אפ' באינו מתכוון להנות. ובודאי לא נעלם ממנו שבאגרת התשובה אות י"ט כתב להדיא: "כדי להנות מן המגע" וגם משע"ת קל"ח משמע שהאיסור דוקא כשחשק בא"א מדיליף ק"ו מסיפור או ראייה מאחורי הגדר למגע.

המצסה לישועה קרובה. ומכת"ר לתשובה.

ש. ה.

כפר חסידים

ת ש ו ב ה

בס"ד אד"א תש"ל.

שלו' וברכה.

ההערה בקשר למש"כ במקור הלכה אודות שאילת שלו' לאשה בחיבוק הידים נתקבלה לנכון. ולאחר שעיינתי עוד בנושא זה נתברר אצלי שמה שכתבתי שיש על זה לאו דלא תקרבו הוא ברור שאין בזה מקום דיון. וניכר שרק עיינת מקופי' מה שכתבתי

בקיצור בחלק „בירור הלכה“ אבל עדיין לא עיינת מש״כ שם בחלק „עמק הלכה“ שזכינו בזה לדברים עמוקים ע״פ דרכי הלימוד, וכמדומה שלא הקדימו אותי בזה והוא בבחי' מן השמים הניחו לי מקום וכו', ונזכר בקיצור בבירור להלכה ולמעשה [אף שאני הקדמתי שספר מקור הלכה הוא לא להלכה, אבל מש״כ בסימן י״ז הוא למעשה]. ואין לי כעת האפשרות לחזור על פרשתא דא עוד פעם.

ורציתי רק להוסיף איזה שורות מה שאינו מפורש שם היטב. הנה מקובל שיש לדייק בלשון הר״מ כמו בגמרא, מדכתב הר״מ „דרך תאוה וחיבת ביאה“ ולא כתב מפורש לשם תאוה וכו' הרי הוי כמפורש דאפי' לא לשם תאוה נמי בכלל הלאו, אלא יש תנאי שצריך להיות דרך תאוה כיון שכתוב לא תקרבו וכו' קירוב המביא לגילוי ערוה אבל אם עושה ע״פ דרכי הרפואה בזה מחדש הש״ך שאינו עובר בלא תקרבו, כיון שאין זו דרך תאוה ואם האיסור רק במתכוון ממש לא חידש הש״ך כלום דפשיטא דרופא אינו מכוון להנאה דבמכוון להנאה גם ברופא יש לאו. אמנם זה רק טענה צדדית אבל בעיקר מוכרח כן ע״פ פסק סוגיית הש״ס ופסקי הר״מ ביד החזקה ופהמ״ש כאשר נחבאר שם בספרנו.

וגם הרבינו יונה דכתב בשע״ת „כדי להנות מן המגע“ כוונתו לדברי הר״מ הנ״ל וכתב זה להגדיר לנו צורת הקריבה שאסרה תורה שלא נטעה לומר דהיינו דוקא כשמתכוון לשם חיבת ביאה והכנה לה, ולא נטעה לומר דאפילו כשאינו דרך תאוה כמו ברופא ע״ז אומר דצורת הלאו דלא תקרבו הוא כדי להנות מן המגע בצורה של קריבה כזו מביא לגילוי ערוה אבל אם הי' קריבה כצורת הקריבה שאסרה תורה אין משגחינו על כוונתו כמו שאין קובע הכוונה בביאה עצמה — דמתעסק בחלבים ועריות חייב שכן נהנה. ¹²⁵⁴⁵⁴⁷ והרבינו יונה דכתב בשע״ת באות קל״ח „והכר מזה חומר המגע ביד אשת איש“ אין ר״ל להביא ראי' משם על עצם איסור קריבה ולומר דיו לבא מן הדין להיות כנדון שהרי ע״ז יש לנו כבר לאו מפורש לא תקרבו לגלות ערוה קריבה המביאה לגילוי ערוה כלומר קריבה שיש בזה הנאה והתורה לא חילקה בין אם מתכוון לשם הנאה או לא כמו בעצם איסור עריות וכאשר נתבאר. רק באות זה דן ר״י בעיקר מדין יהרג ואל יעבור ומביא ראי' דגם במגע היד יש דין של יהרג ואל יעבור. א״כ מזה עצמו מוכח שהלא תקרבו הוא אפי' באינו מכוון להנאה דאל״כ לא שייך ע״ז יהרג ואל יעבור שהרי אונסין אותו. וכמו שכתבתי שם בסעיף ב'. וא״כ הרי מפורש דשיטת רבינו יונה פשיטת הב״ש בשם הראב״ד ברעת הרמב״ם דאפילו אם אינו מכוון לשם הנאה אסור מה״ת, כמובא שם בסעיף ג'.

ועיקר התמי' שלך על המציאות שכתבנו שם ואתה טוען שהמציאות היא אחרת הנה אין עיקר היסוד שלי על המציאות אלא על העיון ההיטב בש״ס ופוסקים, אבל גם הטענה הצדדית שלי מהמציאות היא ג״כ נכונה.

דבין חיבוק ונישוק ובין חיבוק הידים הוא ביטוי על הידידות ואתבה אלא שיש הבדל באחוזים בין חיבוק ידים ובין חיבוק ונישוק לפי גודל הידידות והאהבה, (אין מדברים מהסוג של „נעותרות נשיקות שונא“) ובכל חיבוק ונישוק או נתינת ידים שמבטאים בזה את אהבה וידידות יש בזה הנאה קצת והנאה כזו עצמה אסרה תורה בערוה אפילו כשאינו עולה במחשבתו שום דבר לא טוב. ואם יהי' מנהג המקום שבמקום חיבוק הידים יתנשקו איש לרעהו ויהי' זה מחוק הנימוס, וכי נאמר דבשביל זה יהי' מותר ג״כ לנשק עריות? ישתקע הדבר.

עוד איזה מילים בקשר להבנת דברי ר״י הנ״ל דמביא ראי' שעל מגע יד יהרג ואל יעבור [וע״כ באינו מכוון להנאה כאמור] מהא דאמרו במי שחשק בא״א וכו' ימות ואל יפרוץ גדר אשת איש שרבינו יונה לומד זה מדין יהרג ואל יעבור בעריות,

ולכאורה גם ע"ז יש להקשות שאני החם דזה בא מחמת תאותו (וכדאיתא בפ"ת בשם הרדב"ז) אמנם לפי האמור דבריו עמוקים ומובנים. דרבינו יונה מפרש דשם הוי מדין יהרג ואל יעבור וע"כ דעובר שם בלא תקרבו ולמה הרי אינו עושה מעשה ואינו דומה כלל לכל קריבה דהוי דרך תאוה וע"כ עצם התאוה והחשק עושה זה למעשה קריבה [ובלא תקרבו יש שני סוגים. א' עצם המעשה קריבה אפי' שלא לשם הנאה, ב' התאוה והנאה עושה זה למעשה קריבה, עיין מזה היטב בעמק הלכה] ויש בזה קצת חידוש דאפ"ה אומרים בזה יהרג ואל יעבור א"כ כ"ש במגע היד, ועיין עוד מזה במקור הלכה א' עמוד 168—169 ובדברי האגרת [ומש"כ שם ב, זה השער" לזחות הראי' מר"י שיש לאו אפי' כשאינו מכוון להנאה מהדין יהרג ואל יעבור לפי האמור הראי' קמה וגם נצבה].

ודרך אגב רציתי להעיר מה שראיתי עכשיו בס' צ"א (ח"ו סי' מ' פכ"ב) ובאוצר הפוסקים (ח"ט ס"כ ס"א ג') דמי שאין לו גבורת אנשים אינו עובר בלא תקרבו לפי ה, נחפא בכסף" אסור מדרבנן, ולפי הס' „קרית מלך רב" גם איסור דרבנן ליכא, ושרא להו מרה, דמה דמדייק מלשון הרמב"ם הרי איפכא יש לדייק דבפכ"ב מה' איסור"ב ה"א לענין יחוד כתב הר"מ „שדבר זה גורם לגלות ערוה" ואילו לענין קירוב כתב הר"מ בפכ"א „כלומר לא תקרבו לדברים המביאים לידי גילוי ערוה", ומה שמדמים לדברי הש"ך וכן מה שמדמים זה לעריות שאין לבו של אדם נקפו עליהם לא נגע זה לזה כלל, ואין להאריך והמעייין היטב מש"כ במקור הלכה יעמוד על סודן של דברים.

עד

דין לה"ר ורכילות באפי תלתא

ב"ה ט"ז אדר א' תש"ל כפר חסידים.

אחדשת"ה. בלומדי כעת בב"ב בענין כל מלתא דמיתאמרא בא"ת לית בה משום לישנא בישא התעוררתי על דברי הת"ח זצ"ל דנדמה לי דדבריו צ"ע, דו"ל בכלל ב' אות ג' יש אומרים דאם אחד סיפר גנות ע"ה בפני ג' אף שהוא עבר בודאי על איסור לה"ר אבל אם אחד מהשלשה ששמע דבר זה סיפר אח"כ לאחרים לא עבר בזה על איסור לה"ר מטעם כיון דג' יודעים מזה ממילא כבר נשמע הדבר ונודע לכל דחברך חברא אית לי, ע"כ.

ודין זה לקוח מהרמב"ם פ"ז מדעות הלכה ה'. וכשעיינתי ברמב"ם הי' נ"ל דיש ב' מיני לה"ר. א) לדבר בגנותו וכמבואר בהל' ב'. ב) דברים המביאים נזק לשני הן בגופו והן בממונו וכמבואר בהל' ה'.

ומה שנראה דהאי היתרא דבפני ג' לא שייך רק בסוג השני דכיון דנאמרו דברים אלו בפני ג' כבר נשמע הדבר ונודע והנזק ממילא יבא, ולכך אין בו משום לשון הרע, אבל לדבר בגנותו בעצם הדבר הוה רע משום דהוי דברי גנאי אין היתר של אפי תלתא דהתם עצם הדיבור אינו רע רק תוצאותיו הם רעים, ואם התוצאה ממילא תבוא אינו נקרא רע. והת"ח העתיק דגם בגנות הדין כן אליבא דהר"מ וזה צ"ע.

וכן גם מה דדחה דברי הרשב"ם בפירושו, ושהמהרש"ל על הסמ"ג כתב כן, עיינתי ברש"ל ומביא רק דברי הג"א, ובאמת דברי הג"א אינם מבוררים, אבל דברי הרשב"ם מתפרשים היטב, דהנה הרשב"ם כתב בדף ל"ט כל מילתא של גנאי דמתאמרא באפ"ת לית

תכב

האם מותר להשיא אשה לאדם שהי' פורק עול

בעזה"י יום ז' דעשי"ת התשל"ב

החיים וברכה והשלו' וכמ"ס למע"כ הרה"ג המצויין בתורה ויר"ש
וכו' ... שליט"א

אחדשכת"ה

מכתבו קבלתי ... ובדבר החולה שהי' בגדר פורק עול ורפואתו
הוא לישא אשה אם מותר לו להשיא אשה אין בידי הלכה ברורה
בוה כי אע"פ שהוא אומר שיתנהג כשורה מ"מ מי יודע אם יתאפק
לשמור נדה מכיון שהורגל למלאות תאוותו בכל הדרכים.

ונראה שהכל לפי ראות עיני החכם הדין בוה. וגם אצלי נולד
איזו פעמים הספק בכעין זה ולא אדע מה אידון בו. השי"ת יאיר
עינינו בתורתו.

וזה ודאי אמת שנשיאת אשה... הוא רפואה גדולה לחולי נפש
כמש"כ הגאון יעב"ץ בסידור בדיני ליל שב"ק. ...

והנני דו"ש באמת ובתמים חפץ ביקרו וכהצלחתו ומברכו
בברכת גמר חתימה טובה.

יעקב ישראל קניבסקי

תכג

נתינת יד לאשה

בעה"ת יום ה' פ' ויק"פ התשכ"א.

לכבוד היקר שיחי.

בדבר נתינת יד לאשה, אין ספק כי הוא איסור גמור דכל קריבה
לערוה אסורה, ולהרמב"ם ז"ל בספר המצוות מצוה ל"ת שנ"נ והסמ"ג

הוא ל"ת מדאורייתא ולהרמב"ן ז"ל בהשגותיו הוא מדרבנן ועכ"פ אין בזה שום היתר ומי הוא זה שיאמר זכיתי למדרגת רב שמואל ב"ר יצחק או מדרגת עולא.

ואומרים בשם מרן החזו"א וצללה"ה שאמר שזהו בדין יהרג ואל יעבור ככל אביזריי' דעריות.

ואין נפק"מ בין נשואה לבלתי נשואה כיון שהבלתי נשואה ג"כ ערוה מחמת נדה, וגם בפנוי' ומהורה אכתי איכא איסורא מונשמרתם מכל דבר רע שלא יהרהר כו' ומי יאמר זכיתי לכי שלא יגרום לו שום הרהור כלל.

ומה שכתבת דכי אשה מגישה מקודם איכא בזה משום מלבין ברכים אם לא יתן, ה"ו לומר כן דאפילו ודאי תתבייש ברכים אין בזה שום צד היתר במה שהאחד יתבייש מחמת מניעת עבירה ואמרו חז"ל המוצא כלאים בכגדו פושטו אפילו בשוק ורב אדא ב"א קרע כרבלתא בשוקא שהי' שוה ד' מאות זוז מאשה אחת בפ' ג' דברכות.

במקרה שיהי' נמצא במצב בלתי נעים ע"י מניעת יד יכול לומר לאשה שמסתמא אינה יודעת שיש בזה איסור אבל אסור הוא ע"פ תורה"ק.

והנני דו"ש ומברכו בכל טוב ברו"ג
יעקב ישראל קניבסקי

תכד

בענין הנ"ל

בעה"י אור ליום ה' ויחי התשכ"ב.
קיבלתי מכתבו ואע"פ שמהראוי שלא להשיב, נתיישבתי להשיב הפעם בשכיל לאפרושי מאיסורא.

על מה שכתבתי דנתינת יד לערוה הוא מדאורייתא כמש"כ הרמב"ם ז"ל בספר המצות שנ"נ העתיק הכותב לשון הרמב"ם ז"ל

פכ"א מא"ב ה"ו, דהמחבק אחת מהעריות שאין לבו נוקפו עליהן כו' דמשמע שהוא מדרבנן וכתב הכותב דה"נ כשנותן בשביל הנימוס.

וזה שקר גמור, כי לא ימלט שאיש צעיר יגע באשה ולא יגרום לו שום חימום ר"ל או איזו הרגשת הנאה מעריות ר"ל וכוזכרונא שכבר רמזתי במכתבי הראשון דאין לנו ההיא דעולא בסוף קידושין בזמנינו.

על מה שכתבתי דלא שייך כלל וכלל מלכין פני האשה במה שהיא מתביישת על מניעת נתינת היד שהיא עבירה, פטפט הכותב דברים שאסור לשומען וכתב דיש כאן גדול כבוד הבריות שדוחה אפילו בקום ועשה לאיסור דרבנן כההיא דא"ח סי' י"ג במצא בשבת בכרמלית שנפסקה ציציתו.

ואסור לומר דברים הללו דהתם וכל הני דברכות י"ט היינו שאינו רוצה כלל גוף העבירה דמה שרוצה שלא להיות ערום [שזה הכבוד הבריות שם] אינו עבירה כלל, רק שעכשיו אינו מוצא בגד אחר אלא כלאים או חסר ציצית, ובוה התירו משום כבוד הבריות איסור דרבנן.

אבל מי שרוצה ומתאוה לעשות גוף העבירה משום דבלא זה חשיב אצלו בזיון כשנמנעים מהעבירה, בזה אדרבא מצוה גדולה לביישו ככל האפשר כדי להפרישו מאיסורא ובי"ד מנדין את המזולזל ביו"ט שני [שקל משאר איסורי דרבנן] אפילו שזה חושב שהוא מצוה כגון שקברו מת ביו"ט שני כמבואר בפסחים דף נ"ב ובסנהדרין דף כ"ו וכן כל המזולזל באיזו דבר האסור מדרבנן משמתינן ליה ומבזין אותו בזיון נורא שאין עומדין בד' אמותיו ואין אוכלין עמו ואין מצרפין אותו למנין לכל דבר שבקדושה והמנהג לגרשו מבית המדרש ובי"ד יכולין להחמיר עליו שלא לקוברו והכלבים יאכלוהו ושלא למול את בניו כמבואר כ"ו ביו"ד סי' של"ד.

ואין חוששין כלל וכלל על כבוד אותו אדם שעובר על דרבנן, וזה אפילו אם עובר פ"א וכש"כ וק"ו מי שפורק ר"ל עול תורה לעבור תמיד בהפקרות על איזו איסור דרבנן שעפ"י ד"ת אילו היה יד בי"ד

תקיפה היו צריכין להזהירו בכל מיני אזהרות ואם אינו מועיל היו צריכים לרדפו עד הרמה להעמיד דין תורה תורתינו הקדושה על תילה.

אלא שבועה"ר אין ידינו תקיפה ואנחנו בגלות אצל הפורקי עול מכל המינים והלוואי שהם לא יפריעו לנו לשמור תורתינו הקדושה, ומשום זה נמנעים מלהזכיר ומעלימים עין מכל הנעשה ועיי"ש בסוס"י של"ד.

ועכ"פ בנידון זה שהבהור יכול בוודאי למנוע את עצמו ואת האשה מעבירה [ע"י אי נתינת ידון הלא כמה שנוגע למעשה עבירה זו ידו תקיפה שיכול למנוע והאיך יעלה על הדעת שיחוש על כבודה של ארורה זו הרוצה דוקא לעשות העבירה והלא במצב זה שבידו למונעה בלי חששות של סכ"נ, היה צריך לביישה בכל מיני ביושים להפרישה מאיסור וכ"ש שהוא עצמו לא יעשה איסור ר"ל מחמת חשש של כבודו או כבודה ששניהן ראויים לקלון ולכזיון כמה שעניני תורתינו הקדושה מזולזל אצלם ר"ל ועל כבוד הכורא ב"ה שמתמעט ע"י הללו הנוהגים בהפקר וכבוז, למצוותיו יתברך לא חסין, ורק על כבודה של אותה ארורה מופקרת חוששין, ה' ישמרנו. נא להחזיר לי מכתב זה או העתקה ממנו.

הדו"ש ומברכו שיחזיק ביראת ה' כל היום ולא יפנה להבלי שוא
יעקב ישראל קניבסקי

תכה

ע"ד טבילת אשה שיש סכנה בכניסת מים לאזנה

בעה"י יום ה' בשלח התשמ"ו

החזה"ש למע"כ הרב הגאון המפורסם ערוגת הכושם כו' כו'...
שליט"א הגאב"ד...

...אבקש ממעכ"ת טובה אחת בהיות שלפני איזה שנים שאל

רמב"ם הלכות איסורי ביאה פרק כא הלכה א

כל הבא על ערוה מן העריות דרך איברים או שחבק ונשק דרך תאוה ונהנה בקרוב בשר הרי זה לוקה מן התורה, שנאמר לבלתי עשות מחקות התועבות וגו' ונאמר לא תקרבו לגלות ערוה, כלומר לא תקרבו לדברים המביאין לידי גילוי ערוה.

שו"ת אגרות משה אורח חיים חלק א סימן קיג

ולהושיט יד לאשה כדרך הנותנים שלום בהפגשם, פשוט שאסור אף לפנויה שהרי הן נדות וכ"ש לאשת איש.

שו"ת אגרות משה אבן העזר חלק א סימן נו

ובדבר שראית שיש מקילין אף מיראי ה' ליתן יד לאשה כשהיא מושיטה אולי סוברין דאין זה דרך חבה ותאוה אבל למעשה קשה לסמוך ע"ז. והנני ידידו מוקירו, משה פיינשטיין

שו"ת אגרות משה אבן העזר חלק ד סימן לב אות ט

הושטת יד לאשה לנתינת שלום

בדבר להושיט יד לאשה כדרך הנותנים שלום בהפגשם ודאי הוא פשוט שאסור כדכתבתי באו"ח ח"א סימן קי"ג דהרי יש לו לחוש גם לדרך חבה והנאה, אבל כתבתי בח"א דאה"ע סוף סימן נ"ו לאחד שראה שיש גם יראי ה' שמקילין שיש לדון לכף זכות דסומכין ליתן כשהיא מושיטה להם שלא יעשה להו דרך חבה ותאוה, וגם שם כתבתי דלמעשה קשה לסמוך ע"ז. ומח"ב אה"ע סימן י"ד איני רואה שום סתירה ממש שהתרת לילך באוטובוסים (באסעס) דשם ליכא כמעט לכולהו ענין חבה.

תשובות והנהגות כרך ד סימן ש

נישוק ונתינת יד לאמו החורגת

נדרשתי מבחור ירא שמים, שנודע לו רק עכשיו שאמו מתה בילדותו, ואביו התחתן עם אשה שניה שגידלה אותו כבן ממש, ועכשיו כשנודע להבחור ממאן לנשק ולתת יד לאמו החורגת, ואביו כועס עליו מאד ואומר שזה לא הכרת הטוב לנהוג כן באשה שגדלתו במסירות, עד שרוצה לגרש את הבן מהבית. וכעין שאלה זו הבאתי ב"מועדים וזמנים" (ח"ד סימן שט"ז בהג"ה) ששאלתי למרן החזון איש צ"ל והשיב שאין להתיר אפילו נתינת יד מפני שדרך חיבה היא ויהרג ואל יעבור. וסיפר לי השואל שאח"כ הלך לשאול גם את הגאון רבי משה פיינשטיין צ"ל, והשיב שאם מדקדק לעשות בצורה ובאופן שניכר שאין זה דרך חיבה מותר, ואין בזה משום אביזרייהו, והביא לזה דברי הרמב"ם בהלכותיו שעיקר האיסור הוא דרך תאוה דוקא, ולדבריו התיר באופן שהבאנו.

אמנם נראה לדייק בלשון הרמב"ם בפרק כ"א דאיסורי ביאה (ה"ו) "המחבק אחת מן העריות שאין לבו של אדם

נוקפו עליהן או שנשק אחת מהן כגון אחותו הגדולה ואחות אמו וכיוצא בהן אף על פי שאין שם תאוה ולא הנאה כלל, הרי זה מגונה ביותר ודבר זה אסור הוא ומעשה טפשים הוא, שאין קרבים לעריות כלל בין גדולה בין קטנה חוץ מהאם לבנה ואב לבתו" ובה"ז "כיצד, מותר האב לחבק בתו ולנשקה ותישן עמו בקירוב בשר", הרי בבתו התיר חיבוק ונישוק, ובה"ו במעשה טפשות לאחותו הגדולה או אחות אמו כתב "המחבק" "או שנשק" ולא כתב מחבק ומנשק.

ונראה שמנשק דשרי שם היינו במנשק ידי אחותו או אחות אמו, ובזה אין אסור קריבה כיון שאין זה דרך חיבה, ומ"מ מגונה הוא ונקרא דבר אסור וטפשי, אבל נישוק בפנים דהוי דרך חיבה זהו דרך חיבוק ונישוק ואסור מדינא וכאביזרייהו.

ויסוד דברי הרמב"ם הוא בגמרא ע"ז יז. (ובשבת יג א) עולא כי הוה אתי מבי רב הוה מנשק להו לאחתיה אבי ידיהו (פרש"י בזרוע) ואמרי לה אבי חדיהו (פרש"י חזה), ומוסיף רש"י "דרך בני אדם כשיוצאין מבית הכנסת מיד הוא נושק לאביו ולאמו ולגדול ממנו בארכובה או בפס ידו משום כבוד", והיינו מפני שכה"ג אין איסור קריבה, ומ"מ מסיק שם בגמרא שאפילו מזה ראוי להתרחק משום "לך לך אמרינן נזירא סחור סחור לכרמא לא תקרב".

ומעתה נראה דאף לדעת הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל שבמקום שיהרוס חיי המשפחה מתיר לנשק בצורה ובאופן שניכר שאינו דרך חיבה, אכתי יש להזהר שלא לנשק אלא על גב היד וכדומה, אבל לא נישוק בפנים שהוא דרך חיבה טפי, שבזה חמיר יותר כאביזריהו דעריות.

אמנם בשעתו שמעתי שהחזו"א זצ"ל אסר גם נתינת יד ואמר ע"ז יהרג ואל יעבור, ואולי מיירי בנתינת יד בחמימות כאמא דרך חיבה, ולכן החמיר מאד, ופשוט דאם אפשר לקיים דברי חז"ל מצוה להתרחק גם מאחותו או אשת אביו כמו בנזיר דלכרמא לא תקרב, אבל בנתינת יד בלי חיבה, ובלעדיה עלול להחריב שלום בית עליו לשאול מורה הוראה.

ובאמת היה ראוי לעמוד על כך שלא לנגוע ח"ו בתורה הקדושה כמלוא נימא ולא לפרוץ גדרי צניעות לתת יד לאשה, ורק יש להסביר להם בטוב טעם ודעת שזהו מנהג הדתיים ע"פ התורה, ובע"ה יבינו הדבר, ובמקומותינו נתינת יד לאשה או שהיא נותנת לו יד נראה כפריצות ממש, ויש שהקילו במקום בושה לתת חצי מהיד, והיינו דרך שינוי שאין זה דרך חיבה במקום שקשה להשתמט, אבל בכל מקום שאתה מוצא גדר ערוה מוצאים קדושה וראוי לא להקל, ובפרט לאור פסק רבינו החזו"א זצ"ל הנ"ל.

תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף עה עמוד א

אמר רב יהודה אמר רב: מעשה באדם אחד שנתן עיניו באשה אחת, והעלה לבו טינא. ובאו ושאלו לרופאים, ואמרו: אין לו תקנה עד שתבעל. אמרו חכמים: ימות, ואל תבעל לו. - תעמוד לפניו ערומה? - ימות ואל תעמוד

לפניו ערומה. - תספר עמו מאחורי הגדר? - ימות ולא תספר עמו מאחורי הגדר. פליגי בה רבי יעקב בר אידי ורבי שמואל בר נחמני. חד אמר: אשת איש היתה, וחד אמר: פנויה היתה. בשלמא למאן דאמר אשת איש היתה - שפיר. אלא למאן דאמר פנויה היתה מאי כולי האי? - רב פפא אמר: משום פגם משפחה. רב אחא בריה דרב איקא אמר: כדי שלא יהו בנות ישראל פרוצות בעריות. ולינסבה מינסב! - לא מייתבה דעתיה, כדרבי יצחק, דאמר רבי יצחק: מיום שחרב בית המקדש ניטלה טעם ביאה וניתנה לעוברי עבירה, שנאמר מים גנובים ימתקו ולחם סתרים ינעם.

שו"ת אגרות משה אבן העזר חלק ב סימן יד

בענין הליכה בסאבוויי ובבאסעס בשעה שא"א ליזהר מנגיעה ודחיפה בנשים מצד הדוחק י' מנ"א תש"כ. מע"כ ידידי מו"ה יעקב שאטטען שליט"א.

בדבר הליכה בסאבוויי ובבאסעס בזמן שהולכים בני אדם לעבודתם שנמצאים שם אנשים ונשים דחופים זה בזה, שקשה מליזהר מנגיעה ודחיפה בנשים אם מותר אז ללכת בשעות אלו שם. הנה מצד הנגיעה ודחיפה בנשים אז ליכא שום איסור משום דאין זה דרך תאוה וחבה, וכל איסור נגיעה בעריות הוא אף להרמב"ם שסובר שהוא בלאו דלא תקרבו דאורייתא דוקא דרך תאוה כמפורש בדבריו ריש פכ"א מאי"ב, ומשמע שבלא דרך תאוה ליכא אף איסור מדרבנן שלא הזכיר זה, ומפורש כן בש"ך יו"ד סימן קנ"ז סק"י שהרי כתב הש"ך ראייה ממה שמצינו שהאמוראים היו מחבקים ומנשקים לבנותיהם ואחיותיהם. ומש"כ הש"ך יו"ד/בסימן קצ"ה סק"כ במשמוש הדפק באשתו נדה שכיון דאינו דרך חיבת ביאה שליכא איסור דאורייתא אף להרמב"ם מותר לבעלה רק במקום סכנה ובליכא סכנה אסור לבעלה למשמש הדפק כשהיא נדה אינו מצד איסור קריבה דאיכא בכל העריות אלא מצד דיני התרחקות בין הבעל לאשתו בימי נדותה שאסרו מדרבנן. ומוכרח זה שם גופיה דהרי כתב שם שהמנהג פשוט שרופאים ישראלים ממשמשים הדפק של אשה אפילו אשת איש או נכרית, ואם היה איסור קריבה אף בלא דרך תאוה אף רק מדרבנן היה אסור להם שלא במקום סכנה, ואף שמצינו דברים שאסרו רבנן והתירו במקום חולי אף בלא סכנה כהא /כתובות דף ס' דר' מרינוס אומר גונח יונק חלב בשבת משום דיונק מפרק כלאחר יד הוא שאסור רק מדרבנן ובמקום צערא לא גזרו רבנן ואיירי בליכא סכנה כמפורש שם בתוס' עיין שם, וכן מותר אף חולה שאין בו סכנה לאכול בט' באב משום שבמקום חולי לא גזרו רבנן כדאיתא בש"ע /או"ח/ סימן תקנ"ד סעיף ו' וכתב הט"ז דהוא אף שברור שאין בו סכנה, ועיין בהגר"א סק"ט שהסכים לזה והביא ראייה ממה שהתירו נעילת הסנדל וסיכה ביו"כ לחולה שאין בו סכנה, מ"מ לא כל איסור דרבנן שוין ויש שאסרו אף לחולה כשליכא סכנה. עיין בר"ן ע"ז דף כ"ז באיסורי אכילה מדרבנן כחמץ שעבר עליו הפסח וכלאי הכרם בחו"ל וגבינה של עכו"ם וסתם יינם וכדומה שאסרו בליכא סכנה, ובשולי עכו"ם התירו לחולה אף שליכא סכנה, והר"ן עצמו מסתפק שמא גם ליהנות באה"נ של דבריהם אסרו בלא סכנה ומי"א הביא דמתרפאין בהנאה אף כדרך הנאתן מאה"נ דרבנן, ופסק כן הרמ"א יו"ד/בסימן קנ"ה סעיף ג' דלרפאות בהנאה מאה"נ דרבנן מותר ולאכול ולשתות אסור עיין שם ולכן כ"ש שלא היו מתירין איסור דרבנן דקריבה לעריות בשביל להתרפאות

בחולה שאין בה סכנה שאיסורי ערוה חמור מאיסורי אכילה לענין רפואה ולכן צריך לומר שבלא דרך תאווה לא אסרו כלל דלא נחשב זה קריבה לגילוי ערוה כלל משום שהנגיעה שלא לתאווה וחבה לא יביא כלל לגילוי ערוה והאיסור נאמר לא תקרבו לגלות ערוה שפירושו כתב הרמב"ם כלומר לא תקרבו לדברים המביאין לידי גילוי ערוה ולא ראו צורך לאסור זה כלל אף מדרבנן.

ועוד ראה מעכו"ם שמוותר לרופאים ישראלים למשמש בדפק וכל הנגיעות ומיני משמושים כדכתב שם /יו"ד סי' קצ"ה סק"כ/ הש"ך שהוא רק בשביל הרוחת ממון שלא שייך להתיר איסור אף דרבנן אף אלו שהתירו במקום חולי, והא לא איירי ביש חשש איבה דהא כתב הש"ך דאף ביש שם רופאים אחרים נכרים נוהגין היתר, אלא ודאי שסובר הש"ך שליכא איסור קריבה שלא בדרך תאווה אף לא מדרבנן, ורק באשתו נדה אסור מצד דיני התרחקות. וניחא מה שאיתא בפ"ת /יו"ד סי' קצ"ה/ סקי"ז בשם ספר מקור חיים שיניח בעלה בגד על הדפק ויהיה מותר למששה, דכיון שהאיסור הוא מצד דיני התרחקות מותר בשינוי הנחת בגד שאיכא היכר.

והנה בתורת השלמים /יו"ד סי' קצ"ה/ ס"ק ט"ו דחה דברי הש"ך דלרמב"ם שאסור מדאורייתא כל שנהנה מנגיעתה בקירוב בשר אפשר דאסור למשש לה הדפק דקרוב הדבר לבוא לידי איסור דאורייתא, ומה שרופאים ממשמשים דפק של א"א ונכרית הוא משום דאין לבו גס באשה אחרת עיין שם, ומשמע שאסור מצד איסור קריבה דאם מצד התרחקות לא היה מחלק בין שיטת הרמב"ם דאוסר קריבה מדאורייתא ובין שיטת הרמב"ן דהוא רק מדרבנן דהא גם להרמב"ן איכא איסור התרחקות בנדה לבעלה, ולכן שפיר דחה דבריו בסד"ט /יו"ד סי' קצ"ה/ ס"ק כ"ד וכתב אין בדבריו ממש דרק במה שאסרו משום הרגל דבר וחייבו התרחקות שייך לחלק בין אשתו נדה דלבו גס בה לאשה דעלמא אבל מה שאסור משום קריבות ודאי חמירא א"א מאשתו נדה, וכן הקשה עליו גם בהג"ה מר' שלמה הכהן במחצית השקל עיין שם. ואף שרהיטת לשונם משמע שאיסור דרבנן מיהא איכא, פשוט שליכא שום איסור מאותה הראיה עצמה שהרופאים ממשמשים בא"א ובנכרית אף בלא סכנה ואף ביש רופאים אחרים שהם נכרים, ואף מרופאים נכרים הרי יש לאסור מצד האשה הישראלית דבלאו דלא תקרבו וכן אם אסרו מדרבנן הוא אסור להאשה כמו להאיש, אלא ודאי שבלא דרך תאווה ליכא איסור אף לא מדרבנן.

וכוונת תוה"ש נראה דבא לתרץ שיטת הב"י דלהרמב"ם אוסר למשמש הדפק באשתו נדה משום אביזרא דג"ע ולהרמב"ן מתיר, משום דבאשתו נדה קרוב הדבר שכיון שלבו גס בה שנהנה מנגיעתה כשימשש לה הדפק, אף שהתחלתו למשש לא היה לשם תאווה והנאה אבל קרוב שיבוא לזה ולכן יעבור בלאו אבל בנשים דעלמא אף שחמורות לענין איסור דלא תקרבו אבל הא הוא שלא לכוונת הנאה וחבה ולא יבוא מזה לידי כוונת הנאה וחבה כיון שלא גס בה לכן מותר גם לכתחלה, אבל לרמב"ן שאף נגיעה לכוונת הנאה וחבה הוא רק דרבנן שרי משום פ"נ. ואולי זהו כוונת הגהת ר' שלמה הכהן בסופו עיין שם אבל הוא כתב דאף לתוה"ש הוא רק מדרבנן ואין לאסור במקום סכנה, ולמה שבארתי הוא מדאורייתא לדידיה שבאשתו יש להחשיב גם זה קריבה לג"ע. ונמצא שאף להתוה"ש ליכא לאחרים שום איסור בנגיעה שלא בדרך תאווה וחבה אף לא מדרבנן.

ונראה דהב"ש סימן כ' סק"א שהביא מתשובת הרמב"ן דאף שלא בדרך חבה אסור להרמב"ם מדאו' והוא סובר

דאסור מדרבנן ולדבריו הוא מש"כ הב"י /יו"ד סי' קצ"ה/ לענין משמוש הדפק לבעלה כשהיא נדה עיין שם, נמי הוא רק לבעלה שסובר כדבארתי בכוונת תוה"ש שמתרץ דברי הב"י, ומוכרח כן מהא דלרופאים אחרים מתיר גם הב"י. ואף שלא משמע כן לשון הב"ש דלא הזכיר שם שאירי בבעל לאשתו נדה ובש"ע הא איירי בכל עריות, מ"מ מוכרחין לומר דמש"כ וכתב בתשובה אפילו אם אינו עושה דרך חבה עד והש"ך השיג עליו בחנם הוא ענין אחר המסתעף מזה, ולא קאי על עריות דש"ע אלא באשתו נדה וסובר כדבארתי לתוה"ש.

עכ"פ לדינא בנשים אחרות אף בא"א ונדות ונכריות ליכא איסור שלא בדרך תאוה לכו"ע, ולכן לא שייך לחוש מללכת בסאבוויי ובאסעס בשעת הליכה לעבודה שדחוקים ודחופים אנשים ונשים אף שלא יוכל ליזהר מנגיעה ודחיפה בנשים, דהנגיעה בלא מתכוין מחמת שא"א לו ליזהר אין זה דרך תאוה וחבה. ובאם הולך שם גם עם אשתו נדה ויהיה באופן שלא יהיה אפשר ליזהר מליגע בה, אף שלא מצוי זה דהא יכולה לעמוד במקום אחר, אבל אם יזדמן כן, תליא לכאורה במחלוקת הש"ך עם הב"י לפי' תוה"ש והב"ש לפ"מ שבארתי, דלהש"ך אין לאסור כיון שאינו דרך תאוה, ומצד התרחקות נמי לא שייך לאסור, שלא נאסרו אלא דברים שעושין כהרגלם שלא ישכחו שהיא נדה ויעשו כהרגלם גם בתשמיש, וזה ליכא בסאבוויי ובאסעס שאין זה כהרגל הוא עם אשתו אלא כהרגלם עם כל בנ"א. ולהב"י יש לכאורה לאסור דמצד שגס בה קרוב שיהנה מנגיעתו בה אף שתהיה שלא במתכוין. אבל מסתבר שבנגיעה שלא במתכוין אף באשתו לא שייך לחוש שיבוא ליהנות מנגיעה זו, דרק למשש הדפק שבמתכוין נוגע בה אף שהוא לכוונת היתר לידיעתו לרפאותה סובר הב"י שקרוב הדבר שיבוא גם ליהנות מזה. וכ"ש שאין לחוש בנגיעה מחמת דוחק רבוי בנ"א שאין שם המקום לחשוב ליהנות מזה, שלכן אף להב"י אין לחוש אף כשיזדמן כן גם באשתו נדה.

וכן ליכא איסור מהאי טעמא גם לישיב אצל אשה כשליכא מקום אחר דג"כ אין זה דרך תאוה וחבה. ועם אשתו נדה כשצריכין לישיב דחוקים יש אולי לאסור להב"י, אבל כיון שרוב האחרונים משמע שסברי כהש"ך, וגם להב"י אין ברור לאיסור דאפשר שאף בישיבה סמוכים אין לחוש לכוונת הנאה לכן אין לאסור.

אבל אם יודע שהוא יבוא לידי הרהור יש לו למנוע מללכת אז אם אין נחוץ לו, ואם מוכרח לילך אז ג"כ לעבודתו אין לאסור לו אף בכה"ג, ויתחזק להסיח דעתו מהן ולהרהר בדברי תורה כעצת הרמב"ם שם הי"ט וע"ז יוכל לסמוך ולילך לעבודתו. ואם יודע שטבעו רע ויבוא מזה לידי קישוי אבר אסור לו לילך אז גם לעבודתו. אבל ח"ו לאדם להיות כן דבא זה מבטלה כדאיתא בכתובות דף נ"ט על האשה וה"ה על האיש וצריך לעסוק בתורה ובמלאכה ולא יהיה כך.

ובדבר לעשות מנין מיוחד ביום טוב בבקר שיבואו אגב אז אנשים להתפלל ולהזכיר נשמות וילכו אח"כ לעבודתם ויחללו יום טוב, איני רואה בזה איסור מסייע ידי עוברי עבירה, כי אם לא יהיה מנין נמי לא ימנעו מלילך לעבודתם כמו שלא נמנעו מאיסור החמור דשבת וי"ט, וא"כ אין בזה שום סיוע לעבירה דחלול יום טוב. ידידו, משה פיינשטיין

שולחן ערוך יורה דעה הלכות נדה סימן קצה סעיף ב

לא יגע בה אפילו באצבע קטנה. וביאור הגר"א שם לא יגע כו'. פ"ק דשבת (י"ג ב') ח"ו כו':

שו"ת בנין ציון סימן קעב

ב"ה אלטאנא, יום ו' ד' תשרי תרי"ג לפ"ק.

כבר הערתי על ענין גזל במקום פקוח נפש וכתבתי שיש פלוגתת ראשונים בזה ועתה באתי לחקור עוד בענין קרוב לזה אם מותר להציל עצמו ממיתה ע"י שמבייש לחבירו.

והנה (בסימן הקדום/הקודם (קע"א)) כבר הערתי לפי מה דאמרינן ב"מ (דף נ"ח/ע"ב/) כל המלבין פני חברו ברבים כאלו שופך דמים א"כ שו' הלבנת פני חברו לרציחה וכמו שברציחה יהרג ואל יעבור ה"ה בהלבנת פנים אלא ששם כתבתי שמזה אין ראי' דא"כ גם ביזוי המועדות דאמרינן במכות (דף כ"ג) דהוי כעובד ע"ז לא יעמוד בפני פ"נ אלא ודאי דלשון כאילו שדברו בו רז"ל הרבה פעמים אינו שו' בכל אלא במקצת ולכן אין ללמוד מזה גם להלבנת פנים במקום פ"נ. אכן מטעם אחר יש לדון דהלבנת פני חברו ברבים אינה מותרת במקום פקוח נפש שהרי אמרינן בברכות (דף מ"ג) ובשאר דוכתי' אר"י משום רשב"י נוח לו לאדם שימסור עצמו לתוך כבשן האש ואל ילבין פני חברו ברבים מנ"ל מתמר דכתיב היא מוצת ע"ש והנה בכתובות (דף ס"ז) ד"ה דכתיב היא מוצת כתבו התוספ' ר"ח גריס מוצת בלא אלף לשון ויצת אש בציון עכ"ל ובפני יהושע וספר כתובה שם נדחקו מה בעי התוספ' בזה ומה דחק לר"ח לפרש כן ולענ"ד הפי' ע"פ מה שהרחיבו התוספ' דבור זה בב"מ (דף נ"ט) שכתבו שם מוצת בלא אלף כמו ויצת אש בציון שהיתה קרובה לאש כבר ולא שלחה לו אלא ברמז אם לא הי' מודה לא היתה מפרסמתו עכ"ל ונראה כוונתם דלפי מה שפי' רש"י שם היא מוצאת אף על פי שהיו מוציין אותה לשריפה לא אמרה להם ליהודה נבעלתי וכו' ואם יודה הוא מעצמו יודה עכ"ל לכאורה אין ראי' שנוח לאדם להפיל עצמו לכבשן האש ולא ילבין פני חברו שהרי גם ברודף אחר חברו להורגו אמרינן בסנהדרין (דף ע"ד) שאם יכול להצילו באחד מאבריו אסור להורגו וא"כ ה"נ ודאי בתחלה היתה צריכה לרמז לו שמא יודה ואולי אם לא הי' מודה באמת היתה מצלת עצמה ע"י שפרסמה שממנו הרה אכן זה לא שייך רק לפי' רש"י שבעת שהיו מוציין אותה שלחה שאז עדיין הי' פנאי לשלוח אם לא הי' מודה ולכן פי' ר"ח דמוצת גרסינן שהיתה קרובה לאש כבר שאם לא הי' מודה מיד היתה נשרפת ולא הי' פנאי עוד לפרסם והצדקת רמזה זה שלא תרצה לפרסם אם לא יודה במה שהמתינה לשלוח לו עד שהיתה קרובה לאש ולא מקודם ועכ"פ מוכח מזה שהלבנת פנים חמיר מפקוח נפש.

שוב ראיתי שהדבר מפורש בתוספ' סוטה (דף י') שכתבו אהא דואל ילבין פני חברו ברבים ונראה האי דלא חשיב לי' בהדי ג' עבירות שאין עומדים בפני פ"נ ע"א וג"ע וש"ך משום דעבירת הלבנת פנים אינה מפורשת בתורה ולא נקט אלא עבירות המפורשות עכ"ל והנה מה שכתבו התוספ' דהלבנת פנים אינה מפורשת בתורה קצת קשה שהרי הוא בכלל הלאו דלא תשא עליו חטא כמש"כ הרמב"ם ה' דעות (פ"ו) וכ"כ הסמ"ג והחנוך וצ"ל

דכוונתם דהלשון דלא תשא אינו מורה כ"כ מפורש אהלבנת פנים כמו ג' עבירות אכן מדברי רבינו יונה למדנו תירוץ אחר למה שהקשו התוספ' למה לא קחשיב גם הלבנת פנים בהדי ג' עבירות דיהרג ולא יעבור שכתב בשערי תשובה שער שלישי אחר שהביא שם דבשלש עבירות יש ג"כ אבק עבירה דיהרג ואל יעבור כגון להתרפאות מעצי אשירה לענין ע"ז או שתספר עמו לענין ג"ע וז"ל והנה אבק הרציחה הלבנת פנים כי פניו יחורו ונס מראה האודם ודומה אל הרציחה וכן ארז"ל והשנית כי צער ההלבנה מר ממות על כן ארז"ל לעולם יפיל אדם עצמו לכבשן האש ואל ילבין פני חבירו ברבים ולא אמרו כן בשאר עבירות חמורות אכן דימו אבק הרציחה אל הרציחה וכמו שאמרו כי יהרג ולא ירצח ודומה לזה אמרו שיפיל עצמו לכבשן האש ולא ילבין פ"ח ברבים ולמדו זה מענין תמר שנאמר היא מוצאת וגו' הנה כי אף שהוציאוה לישרף לא גלתה כי היתה הרה מיהודה שלא להלבין פניו עכ"ל הרי שכתב ג"כ כמו התוספ' דעל הלבנת פני חבירו יהרג ואל יעבור רק שהוסיף שהוא בכלל רציחה דמקרי אבק רציחה ולכן אין קושיא למה לא קחשיב בכלל ג' דברים שהרי גם אבק ע"ז כגון להתרפאות בעצי אשרה ואבק ג"ע לעמוד לפניו ערומה ולדבר עמה ג"כ לא קחשיב באפי נפשיהו ולכן ק"ל על הפוסקים בי"ד (סי' קנ"ז) שלא הזכירו רק אבק ע"ז להתרפאות בעצי אשרה וכן אבק ג"ע לספר עמה ולא ג"כ אבק דשפיכות דמים ואולי נרמז זה במה שכתב הרמ"א (שם /יו"ד סי' קנ"ז/) וכל איסור ע"ז וג"ע וש"ד אף על פי שאין בו מיתה רק לאו בעלמא צריך ליהרג ולא לעבור עכ"ל ולא נתבאר היאך משכחת לאו בעלמא אצל שפיכות דמים אבל לפי הנ"ל א"ש דמלבין פני חבירו הוא לאו דלא תשא עליו חטא.

ומצאתי בספר תיבת גומא (להרב המחבר ספר פרי מגדים חקירה ה') שהביא ג"כ דברי התוספ' ור"י וכתב ג"כ ש"ל דלא חשיב הך דהלבנת פנים שהוא בכלל אבזריהו דרציחה אלא שהקשה שם על התוספ' היאך שייך למילף מתמר שיהודה רצה לשורפה דעל הלבנת פנים יהרג ואל יעבור הרי ע"פ מה שכתבו התוספ' בפסחים דאם אומרים לאדם הנח עצמך להשליך על התנוק ואם לאו תהרג מותר דאדרבא מאי חזית דדמא דחברך סומק טפי דלמא דמא דידך סומק טפי כל שאינו עושה מעשה ובתמר היתה רשאה להציל עצמה ולפנים משורת הדין עבדה והניח בצ"ע ותמהתי היאך שייך בזה שלפנים משורת הדין עבדה שהרי לכל הפוסקים הובאו (סי' קנ"ז) אם לא במתכוין לעבור על דת אסור למסור עצמו בעבירות שדינם דיעבור ואל יהרג ונקרא מתחייב בנפשו והיאך מסרה תמר אם לא היתה מתחייבת מן הדין גם מה שהקשה מדברי התוספ' לענ"ד ל"ק שהרי שם הטעם מפני שהוא אינו עושה מעשה אבל בהך דתמר הרי אם היתה בשב ואל תעשה לא היתה יכולה להציל עצמה רק במה שעשתה מעשה דהלבנת פנים והיאך ידמה זה למניח עצמו להפיל על התנוק וביותר הי' אפשר להקשות היאך ילפינן מיהודה כיון שהוא רצה לשורפה שלא כדין א"כ נחשב רודף והבא להרגך השכם להורגו אבל באמת גם זה לא קשה שהרי יהודה בעצמו לא הי' הורג אותה רק ע"פ ציוויו היתה נהרגת ולענין זה לא נקרא רודף להציל עצמו בדמו ולכן שפיר ילפינן מתמר שע"כ ע"פ הדין היתה מוסרת עצמה למיתה דמשום הלבנת פני חבירו ברבים יהרג ואל יעבור.

ומה נקרא רבים לענין זה כתב הפ"מ שם וז"ל ומסתברא דרבים הוי כל שיש שלשה דהיינו הוא ושנים עמו ובייש לא' משוק הוי רבים כמו בטומאה דר"ה ספק טהור היינו שלשה ויש רבים עשרה מכ"מ כאן בשלשה נמי כדאמרן

עכ"ל גם הביא שם דברי הרמב"ם ה' דעות שכתב שלא לבייש חבירו ברבים בין גדול בין קטן וכתב מה שכתב הרמב"ם קטן מסברא הוא דהורג קטן בן יומו חייב ה"ה לבייש דכרוצח הוא עכ"ד ולענ"ד ק' הרי מה שנחשב כרוצח הוא משום דאזיל סומקא ואתי חוורא וזה לא שייך בקטן בן יומו ולכן נ"ל שמה שכתב הרמב"ם קטן לא מסברא כתב כן אלא ע"פ הגמרא דב"ק (דף פ"ו) דאמרינן שם דקטן יש לו בושת ומסקינן דהיינו בשיש בו דעת דמכלמי ל' ומיכלם וכן נפסק ברמב"ם ה' חובל (פ"ג) ובטוש"ע ח"מ (סי' ת"ך) ולקטן כזה נתכוון הרמב"ם במש"כ בה' דעות שלא לביישו ברבים.

ויצא לנו לפ"ז דאם יכול להציל עצמו ממיתה ע"י שיבייש גדול או קטן דמרגיש בבושה בפני שני ישראלים חייב למסור עצמו למיתה ולא יביישו אבל מפני קטן שאינו מרגיש בבושה אמרינן יעבור ואל יהרג וישן יש לו דין גדול דהמבייש את הישן חייב כמבואר בב"ק ובפוסקים שם וא"כ ה"ה לענין שיהרג ואל יעבור לביישו כיון שמכיר בבשתו לכשיקיץ ואזיל סומקא ומכל זה לא ראיתי מבואר בפוסקים. כנלענ"ד, הקטן יעקב.

תוספות מסכת סוטה דף י עמוד ב

נוח לו לאדם שיפיל את עצמו לתוך כבשן האש - כדאמר בפ' הזהב (ב"מ דף נח:): כל היורדין לגיהנם עולין חוץ משלשה וחד מינייהו המלבין פני חבירו ברבים ואומר נמי (שם נט.) נוח לו לאדם שיבעול ספק אשת איש ואל ילבין פני חבירו ברבים מנלן מדוד ונראה האי דלא חשיב ליה (פסחים דף כה.) בהדי ג' עבירות שאין עומדים בפני פקוח נפש עבודת כוכבים וגילוי עריות ושפיכות דמים משום דעבירת הלבנת פנים אינה מפורשת בתורה ולא נקט אלא עבירות המפורשות.

ספר שערי תשובה לרבינו יונה שער ג אות קלט

והנה אבק הרציחה - הלבנת פנים, כי פניו יחורו ונס מראה האודם, ודומה אל הרציחה. וכן אמרו רבותינו זכרונם לברכה (בבא מציעא נח, ב). והשנית, כי צער ההלבנה מר ממות, על כן אמרו רבותינו זכרונם לברכה (בבא מציעא נט, א): לעולם יפיל אדם עצמו לכבשן האש ואל ילבין פני חבירו ברבים. ולא אמרו כן בשאר עבירות חמורות, אכן דמו אבק הרציחה אל הרציחה, וכמו שאמרו (סנהדרין עד, א) כי יהרג ולא ירצח. ודומה לזה אמרו שיפיל עצמו לכבשן האש ואל ילבין פני חבירו ברבים. ולמדו זה מענין תמר, שנאמר (בראשית לח, כה): "היא מוצאת והיא שלחה אל חמיה וגו'", הנה כי אף על פי שהוציאנה לישרף, לא גלתה כי היתה הרה מיהודה, שלא להלבין פניו.

שולחן ערוך אבן העזר הלכות אישות סימן כד סעיף א

לא נחשדו ישראל על משכב זכר ועל הבהמה, לפיכך אין איסור להתייחד עמהן, ואם נתרחק אפילו מיחוד זכר ובהמה, הרי זה משובח.

תוספות מסכת סוטה דף יט עמוד א

וכהן מניח את ידו תחתיה - האי דאיצטריך תו למיתני וכהן מניח את ידו תחתיה ולא קתני בסתם ומכניס את ידו לאשמועין דתנופה בכהן ירושלמי וכהן מניח את ידו תחתיה ואין הדבר כיעור מניח מפה ואינו חוצץ מביא כהן זקן ואפילו תימא כהן ילד שאין יצר הרע מצויה לשעה וכו'.

ספר שערי תשובה לרבינו יונה שער ג אות פ

איש איש אל כל שאר בשרו לא תקרבו (ויקרא יח, ו). כל קירוב בשר אסור, כגון הנגיעה בידי אשת איש, ופרוש "לגלות ערוה" - כי הקריבה מביאה לידי ערוה. וכי תאמר בלבבך: איפה נמצא בכתוב כי גדרה התורה גדר, כי תאמר אשר אסרו מגע יד ליד להיות גדר לעברה? נשיבך דבר: הנה במצות הנזיר, אשר עקר נזירותו פן ישתה וישכח מחוקק או יתעהו רוח זנונים, אסרתו התורה (במדבר ו, ד): מכל אשר יעשה מגפן היין, וכל זה לגדר הרחקה ממשתה היין. וכן אמרו רבותינו זכרונם לברכה במדרש (שמו"ר טז - ב).

[לקח טוב כללל ח- אם יש סייג מן התורה CLICK HERE](#)

תוספות מסכת קידושין דף פב עמוד א

הכל לשם שמים - ועל זו אנו סומכין השתא שאנו משתמשים בנשים.

שו"ע אבן העזר - סימן כא סעיף ה

אסור להשתמש באשה כלל, בין גדולה בין קטנה, בין שפחה בין משוחררת, שמא יבא לידי הרהור עבירה. באיזה שמוש אמרו, ברחיצת פניו ידיו ורגליו, אפילו ליצוק לו מים לרחוץ פניו ידיו ורגליו אפילו אינה נוגעת בו, והצעת המטה בפניו, ומזיגת הכוס: הגה - וי"א דהוא הדין באכילה עמה בקערה נמי אסור בכל ערוה כמו באשתו נדה (בנימין זאב סימן קמ"ג). ויש מקילין בכל אלה, דלא אסרו דברים של חבה רק באשתו נדה (רשב"א אלף קמ"ח). וי"א דכל זה אינו אסור רק במקום ייחוד, אבל במקום שרוב בני אדם מצויים כגון במרחץ, מותר לרחוץ מעובדות כוכבים שפחות, וכן נוהגים (מרדכי פ' אע"פ בשם הר"ש בר ברוך). וי"א דכל שאינו עושה דרך חבה, רק כוונתו לשם שמים, מותר. לכן נהגו להקל בדברים אלו (תוספות סוף קדושין). וי"א דאין לנהוג אפילו עם אשתו בדברים של חבה, כגון לעיין ברישיה אם יש לו כינים, בפני אחרים (נ"י פרק חזקת הבתים):

שו"ת אגרות משה אורח חיים חלק ב סימן מ

אם מותר ליכנס להתפלל בחדר שבבנין ביהכ"נ שמתנהגין שלא כדין, שהוקבע למקום תפלה כדין לאנשים כשרים ד' אלול תשי"ט. מע"כ ידידי הנכבד מו"ה מר דוב יהודה גאלדבוים שליט"א.

בדבר להתפלל בביהכ"נ שעיקרו נעשה שלא כדין שהוא בלא מחיצה בין האנשים לנשים, אך יש באותו הבנין איזה חדר שייחודו עבור אלו שאין רוצים להתפלל שם שיתפללו בחדר ההוא שמתנהגין שם כדין אם רשאים לילך להתפלל שם. הנה באינו מפורסם זה לרבים שיש שם מקום כשר להתפלל אסור זה בברור דאף בע"ז שלא

נחשדו ישראל תנן בע"ז דף י"א, לענין לילך בדרך שהולכין בה לע"ז בזמן שהדרך מיוחדת לאותו מקום אסור ופרש"י מפני חשד שנראה כמהלך לעובדה, וכ"ש שבאיסור כזה שיש לחוש לחשד שהאיסור קיל לאינשי וגם מצד שידוע שיש בעוה"ר הרבה שחשודים ע"ז. וכיון שלא ידוע שיש שם גם מקום להתפלל כדין הרי הוא כמיוחדת הכניסה לשם רק למקום שהוא שלא כדין.

ומסתבר שהכא יותר חמור, דהתם פרש"י שאסור מפני חשד ולא כתב מפני מראית עין שיאמרו שמהלך לעובדה אף שלשון זה יותר רגיל בגמ', וצריך לומר שהוא כדבארתי במק"א שהם שני ענינים, דהיכא דאמר משום מראית עין הוא כדי שלא ילמדו ממנו לזלזל באיסור ההוא, והיכא דאמר מפני החשד הוא באופן שאין לחוש שילמדו ממנו לזלזל באיסורין שמ"מ אסור מפני שאסור לאדם להביא שיחשדוהו אף שלא יבא מזה קלקול לאחרים, והוא נלמד מקרא דוהייתם נקיים מה' ומישראל כדתנן בשקלים פ"ג מ"ב וממצות פאה בשבת דף כ"ג. וסובר רש"י דבאיסור ע"ז אין לחוש שילמדו ממנו בנ"א ח"ו לעבוד ע"ז שישראל מגנים את המשומדים טובא כידוע, ולכן אין לאסור מצד איסור מראית עין שהוא בשביל שלא ילמדו ממנו לזלזל באיסורים אלא פירש שהאיסור הוא מפני החשד שהוא מדין והייתם נקיים ומפאה. אבל הכא שלא חמור לאינשי כ"כ יש לבד איסור החשד גם איסור מראית עין שלא ילמדו ממנו לזלזל באיסור זה.

ואם מפורסם לכל שיש שם גם מקום שמתפללין בו כדין שנמצא שהכניסה לשם הוא דרך שהולכין בה גם למקום אחר, נמי אפשר שנסתלק בזה רק איסור החשד, אבל איסור מראית עין שלא ילמדו ממנו אפשר יש גם בזה משום דכדי שלא יבא לידי מכשול יש לחוש יותר דאפשר שימצאו אנשים שרוצים להקל ויסמכו עליו לומר שהלך לעיקר ביהכ"נ כרוב הנכנסין לשם, ולא ידעין מהא דע"ז רק שאיסור מפני החשד ליכא במקום שהדרך הולך גם למקום אחר ומשמע אף שמקום האחר הוא קטן ממקום הע"ז שסתמא תנן, אבל במקום שיש לאסור גם מצד מראית עין שלא להכשיל אחרים חמור ולא התירו אף כשהמקום האחר הוא בשוה, וכ"ש אם הוא קטן ממקום האסור, וכדבארתי במק"א שיש עוד מה שהחמירו באיסור מראית עין מבחשד לבד וכן מסתבר.

ולכן אף שמשמע שספק באיסור מראית עין הוא להקל, אבל בזה שנוטה יותר לצד האיסור יש לאסור. ואף אם היה ספק השקול שהיה לן להקל מצד הדין, יש לאסור בזה שנפרצו בזה הרבה אנשים בעוה"ר כדי שילמדו ממנו אדרבה חומר האיסור.

וכל זה הוא אף כשהמקום שמתפללין בו כדין אינו שייך להבע"ב של עיקר בנין ביהכ"נ זה אלא לבע"ב אחרים. אבל אם הוא שייך לאותן הבע"ב של ביהכ"נ האסור רק שמאיזה טעם עשו מקום קטן בעד אלו שלא ירצו להתפלל שם אסור בכל אופן, שהוא כמסייע ידי עוברי עבירה שמחזיקין ידיהם בזה, וגם יש להם הכנסה מזה. ואולי אם לא היה להם מקום עבור אנשים הכשרים לא היו בונין כלל את ביהכ"נ שלהם שהרי היו צריכים לגרש משם את כל אנשים הכשרים שהיה גנאי להם והיו מוכרחין לעשות ביהכ"נ כדין, ומצד זה שנתרצו אנשים הכשרים במקום הקטן שנתנו להם להתפלל, יכלו לבנות ביהכ"נ האסור, ונמצא שהיה זה סיוע גדול לעיקר בנין האסור. ולכן אף שכבר נעשה זה ובמה שילך עוד אחד להתפלל לא יהיה שוב סיוע אסור כיון שעצם הדבר היה

אסור, והוי זה כדאיתא במדרש ליסטים שכמותך כבשוה שמשבח ר' יהודה לטעם זה ואמר שהתינוקת נצחתו. אבל אין צורך לזה דודאי איכא סיוע להם בכל אחד שבא להתפלל לשם, ואף אם לא יהיה להם הכנסה ממנו איכא בזה חזוק למה שעשו, שאף בדברים בעלמא אסור לחזק ידי עוברי עבירה כדאיתא במס' שביעית בב' מקומות ובגיטין דף ס"א, ופי' בגמ' שם דף ס"ב דהוא לומר אחזוקי בעלמא שאסור, וכ"ש בזה שהוא במעשה. ולכן אין ליכנס להתפלל לשם בכל אופן.

ובדבר אם מותר לאכול ברעסטאראנס שמכנים שם רק מאכלי חלב אבל הם של אנשים מחללי שבת, הנה אף שם אפשר להיות כמה מאכלות אסורות כדגים טמאים, וגם השומן שמטגנים בהם אפשר שהם מבהמות אסורות ונבלות, וגם גבינות אסורות, ויש גם דברים שאסורים משום בשולי עכו"ם, ולכן אף ליכנס לשם לאכול דברים הידועים שאין בהם שום חשש איסור יש לאסור מפני מראית עין וחשד. אך אם הוא רעב ביותר שמצטער טובא ואין שם מקום אחר לאכול יכול ליכנס לשם לאכול דברים הידועים למותרין, אבל צריך שיהיה בצנעא דבמקום צערא ופסידא לא גזרו רבנן כדאיתא בכתובות דף ס'. והיינו שלא יהיו מבחוץ מכיריו, דלפני אלו הנמצאים בפנים הרי יראו שלוקח רק דברים הידועים למותרים. ואם יש שם מבחוץ מכיריו צריך לומר להם שמצטער טובא ולכן נכנס לשם ליקח דבר הידוע למותר. אבל בלא מצטער טובא אין ליכנס לשם כלל. ידידו מוקירו, משה פיינשטיין.

רמ"א אורח חיים סימן קנו סעיף א

ויש מקילין בעשיית שותפות עם הכותים בזמנה"ז, משום שאין הכותים בזמן הזה נשבעים בע"א, ואף על גב דמזכירין הע"ז, מ"מ כוונתם לעושה שמים וארץ אלא שמשתפים שם שמים וד"א, ולא מצינו שיש בזה משום: ולפני עור לא תתן מכשול (ויקרא יט, יד) דהרי אינם מוזהרין על השתוף (ר"ן ספ"ק דע"ז ור' ירוחם נ"ז ח"ה ותוס' ריש פ"ק דבכורות).

שו"ת נודע ביהודה מהדורא תניינא - יורה דעה סימן קמח

הנה אני אומר דקשר חבל בחבל ונימא בנימא וזה גופא מנ"ל להחכם הזה דאין הנכרים מצווים על השיתוף ואף שדבר זה מורגל בפי כמה חכמים שאין הנכרים מצווים על השיתוף וגם בכמה ספרים מדרשות ואגדות השתמשו בהקדמה זאת. ואני יגעתי ולא מצאתי דבר זה לא בשני תלמודין בבלי וירושלמי ולא בשום אחד מגדולי הראשונים ואילו היה זה אמת הו"ל להרמב"ם להביא בהל' מלכים לפסק הלכה שאין הנכרי מצווה על ע"ז בשיתוף ולמה זה השמיט דין זה גם הוא מוכח דאין חילוק בעובד ע"ז בין ישראל לנכרי דהא ברייתא מפורשת היא במסכת סנהדרין נ"ו ע"ב והתניא בע"ז כל שב"ד של ישראל ממיתין עליהן ב"נ מוזזהר עליהן וכן פסק הרמב"ם בפ"ט מהל' מלכים הלכה ב' הרי דכלל כ"ל דכל שישיראל נהרג עליו גם הב"נ מוזזהר עליו. ונ"ל דמה שנתפשט דבר זה לומר שאין ב"נ מוזזהר על השיתוף היה ע"פ טעות שראו בהתוס' במסכת בכורות דף ב' ע"ב ד"ה שמא יתחייב לו כו' כתבו דנוהגין להשתתף עם נכרים הואיל והם נשבעין בקדושיהם כו' ואף על גב

שמשתף שם שמים ודבר אחר אין כאן לפני עור לא תתן מכשול דב"נ לא הוזהרו על כך ולדידן לא אשכחן איסור בגרם שיתוף עכ"ל. ועפ"ז פסק הרמ"א בא"ח סימן קנ"ו בהגה"ה ויש מקילין בשותפות עם נכרים משום שאין הנכרים נשבעין בע"ז כו' אלא משתפים שם שמים ודבר אחר ולא מצינו שיש בזה משום לפני עור דהרי אינם מוזהרין על השיתוף עכ"ל. ולשון זה הטעה לכמה חכמים וסברו דכוונת הרמ"א הוא שאין ב"נ מצווה לעבוד ע"ז בשיתוף, אבל באמת לא כן הוא וכוונת התוס' ורמ"א הוא דמה שמשתף שם שמים ודבר אחר בשבועה אין זה עובד ע"ז ממש רק שמשתף שם שמים ודבר אחר ואינו קורא בשם אלהים ואינו אומר אלי אתה רק שמזכירו בשבועתו עם ש"ש בדרך כבוד, בזה מצינו איסור לישראל דכתיב ובשמו תשבע והוא אזהרה לישראל שלא ישבע אלא בשמו ב"ה ולא ישתף ש"ש ודבר אחר כמ"ש הרמב"ם בפ"א מהל' שבועות הל' ב' והנכרים אינם ומזהרים/מוזהרים/ על זה השיתוף. אבל בשעבוד ע"ז בשיתוף אינו חילוק בין ישראל לנכרי, 2 ואל תשיבני דהא הך דמשתף שם שמים ודבר אחר יליף לה רשב"י בסנהדרין ס"ג ע"א מקרא מדכתיב בלתי לה' לבדו והרי קרא זה כתיב בזביחה זובח לאלהים יחרם בלתי לה' לבדו. הנה אני אומר בהך שיתוף ש"ש ודבר אחר שהוא במידי דאלהות בעובד ע"ז באמת גם הנכרים בכלל רק בזה שיתוף ש"ש ודבר אחר שאינו בעבודה רק דרך כבוד שמזכירו בשבועה זה הוא רק בישראל ולא בנכרים אבל בעובד ע"ז בשיתוף הכלל מסור בידינו כל שב"ד של ישראל ממיתין עליהם נכרים מוזהרין עליהם כמ"ש לעיל. אח"ז ראיתי בספר מעיל צדקה סימן כ"ב שג"כ כתב כן אך לא הביא הראיה אשר כתבתי ע"ש:

ואחר שהוכחתי שע"ז בשיתוף גם נכרים מוזהרין 3 אני אומר להחכם הזה גם לרבינא קשיא איך נאסרו האשרות שבארץ ישראל ע"י עבודת הכנענים אף שהיה בשיתוף הא אין שליח לד"ע והנכרים המה בני חיובא גם בשיתוף ועוד הא קיי"ל אין שליחות לנכרי. אמנם האמת יורה דרכו ודברי החכם הזה מעיקרא ליתא ולא נזכר כלל בגמרא שהנכרים שהיו עובדים לאשרות שבארץ ישראל שלוחים של ישראל היו אלא האמת ודרך הפשוט הוא שלא מטעם שליחות נגעו בה ודברי הגמרא הוא מדפלחו לעגל גלו דעתייהו דניחא להו וכוונת הגמרא כיון שאיוו לאלהות הרבה הוה ניחא להו בכל עבודות הכנענים ונתנו רשות לכנענים לעבוד לאשירות של ישראל המוחזקת להם בא"י. והוא פשוט:

ומה שמפלפל מעלתו אי אמרינן היכא דאין השליח בר חיובא אי הלכה כרבינא או אי הלכה כר"ס. הנה לכל זה הפלפול אין שייכות לעובדא דידיה דלפי מה שדימה מעלתו דגם בכתיבת התנאים ע"י שליח בהרשאה שייך אין שליח לד"ע לא שייך לומר דהשליח לא מקרי בר חיובא דודאי הוה זה השליח בר חיובא דאף שאין השליח נשבע שבועה זו מ"מ מקרי בר חיובא דהא הוא בתורת איסור שבועה שאם נשבע צריך הוא לקיים שבועתו ואין הפירוש בר חיובא שיהיה על השליח איסור בדבר השליחות אלא הפירוש הוא בר חיובא שהוא בתורת חיוב שגם הוא מוזהר על איסור זה ועיין בזה בנו"ב סוף סימן ע"ח בד"ה ומה שקצת רצו כו', ועיין גם בתשובה שאחריה בויכוח שיש לו עם הרב הגאון מו"ה הירש נר"ו לענין זה. ולא רציתי להאריך כיון שבלא"ה אין ענין אין שלד"ע שייך לעובדא דידיה. דברי אוהבו הד"ש: הק' שמואל סג"ל לנדא.

שו"ע יורה דעה - סימן קמט

(א) עיר שעושים בה יריד ביום חגם והעובדי כוכבים מתקבצים מכמה מקומות. והולכים שם לכבוד עבודת כוכבים, מותר לילך חוצה לה ואסור ליכנס בתוכה. היתה חוצה לה, מותר ליכנס בתוכה. ההולך ממקום למקום, אסור לעבור בה אם הדרך מיוחד לה, (דהיינו שאין עוברין מאותה עיר לעיר אחרת):

(ב) בד"א, באכסנאי. אבל בן עיר, מותר. ואם הולך בשיירא, מותר: הגה - חצר של עבודת כוכבים, י"א דדינו כעיר של עבודת כוכבים (טור בשם הרשב"א), ובזמן שאין העובדי כוכבים מתקבצים שם לתרפותן מותר ליכנס שם (טור בשם ר' יונה והרא"ש). וי"א דבכל ענין אסור, אם אין דרך עובר בו למקום אחר. אבל כשדרך עובר למקום אחר, לכולי עלמא מותר. וכן המנהג פשוט לילך דרך אותו חצר למקום אחר, (רשב"א) ומ"מ מדת חסידות הוא להתרחק מלילך בו אם יש לו דרך אחרת קצר כמוהו (ד"ע וכן משמע בספר חסידים). ועיין לעיל סימן קמ"ב:

אמת ליעקב יבמות דף מ"ז ע"א

שם. רש"י ד"ה גר תושב שקבל עליו שלא לעבוד עכו"ם ואוכל נבלות והזהירו הכתוב על השבת דמחלל את השבת כעובד עכו"ם עכ"ל. ומה שהקשו התוס' על רש"י א"כ נפישו להו מז' מצוות, זהו מה שכתב רש"י שהוא בכלל ע"ז, שהמחלל את השבת הרי הוא כעובד ע"ז, אלא שהתוס' הקשו דהא אמרינן שהעכו"ם אסור לו לשבות אע"ג שהוא מוזהר על ע"ז, אבל סוף סוף צריך למצוא פתרונים לדעת רש"י.

ונ"ל, דשאני ע"ז שהעכו"ם מוזהר עליה מע"ז שישראל מוזהר עליה, וכשמקבל הגר הזה בפנינו שלא לעבוד היינו שיזהר להאמין בה' כישראל גמור. והיינו, דהנה הרמב"ן בפסוק ראשון בתורה אחר שהביא דברי רש"י שלא היה צריך להתחיל את התורה אלא מהחודש הזה לכם כתב הרמב"ן וז"ל ויש לשאול בה כי צורך גדול הוא להתחיל התורה בבראשית ברא אלקים כי הוא שורש האמונה ושאינו מאמין בזה וחושב שהעולם קדמון הוא כופר בעיקר וכו' עיי"ש. והנה נחזי אנו, איך מחוייב בן נח להאמין בנוגע לקדמות העולם, והרי רבינו סעדיה גאון כתב בספרו האמונות והדעות שבין ענין הבריאה יש מאין ובין ענין הקדמות שניהן אין נתפשין בשכל האדם, וכיון שכן אנחנו שיש לנו קבלה של בראשית ברא אלקים מחוייבים אנו להאמין שהעולם מחודש, אבל בן נח שאין לו קבלה זו הרי יש בידו חזקה של כאן נמצא כאן היה וא"כ מסתמא יאמין בקדמות. ויתכן שיהיה מחוייב להאמין בקדמות, דהרי ארז"ל בחגיגה דף ט"ז ע"א דאסור לו לאדם להתעסק במה למעלה מה למטה מה לפנים מה לאחור משל למלך שבנה פלטרין על האשפה וכו', וכיון שכן אם ב"נ ירצה להתעסק בחידוש העולם יבוא להתעסק במה לפנים ומה לאחור, שהרי אין לו קבלה של בראשית ברא. ומעתה יצא לנו שישראל אם יאמין בקדמות העולם הרי הוא כופר בעיקר שהרי אינו מאמין באחדות מוחלטת, וב"נ עליו להאמין שהעולם קדמון ולפיכך אסור לו לקבל מצות שבת.

במק"א הוסיף רבינו דברים לבאר יסוד זה, וז"ל: בשבת דף י' ע"ב א"ל הקב"ה למשה מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה ואני מבקשה ליתנה לישראל וכו' עיי"ש. וצריך לבאר מה זה ענין בבית גנזי, ואיזו סוד טמון במתנה זו. והנראה בביאור הענין, דבאמת שבת היא אות שברא הקב"ה את העולם, ובאמונה זו שהעולם מחודש מאין המוחלט, כי אלמלי היה איזה יש, א"כ נפגם היסוד של ראשון וקדמון לכל דבר, אבל זוהי רק אם נמסרה לנו קבלה זו, אבל לולא זאת והיינו צריכים לעמוד על עיקר זה מצד שכלנו עצמנו היינו ע"כ באים לידי מחשבות של מה לפנינו ומה לאחור וכו'. וכיון שכן אם לא הוציא מבית גנזיו מתנת השבת, לא היה עליהם שום חובת אמונת חידוש העולם, והיה בן נח יכול להאמין בבורא עולם אבל לא בבריאת יש מאין המוחלט. ועיין בהקדמתו של ר"נ גאון על הש"ס שכתב דע"ז שהיא מז' מצוות שהוזהרו ב"נ עליה היא מצוה שכלית, ועיי"ש. ולכאורה מי לנו גדול החכמים באנשים כאריסטו והוא האמין בקדמות העולם, ואם נאמר שהוא עיקר באמונה, א"כ אין זו שכלית שהשי"ת קדמון ויחיד ומיוחד ושאין כמוהו יחידות בשום פנים. וע"כ שב"נ לא הוזהר עכ"ז, והיינו שמצות שבת לא נמסרה אלא לישראל, ובישראל הוא בכלל ע"ז, משא"כ באמונת היחוד בהקב"ה או הקדמות של העולם, בב"נ אין זו ע"ז אם לא יאמין בזה. ואפשר דבבריאת יש מאין מוזהר שלא ידון, וזו היא אזהרת עכו"ם ששבת חייב מיתה.

מצפה איתן יבמות דף מז עמוד א

(מצפ"א)

אסיר לן ע"ז ואלהיך אלהי. והקשה מהרש"א הא ע"ז נאסרה גם לבני נח. ואי משום הא לא קשיא ד"ל דאסיר לן עבודת כוכבים היינו להגות ממנה ומתקיימת דזה אינו אסור לב"נ וכדמוכח מפירש"י בפסחים (דף עג). א"נ מאי דאין ב"ד ממיחין כגון נשיקה ונסוף או לגוי וכה"ג, ועיין סנהדרין (טו:). ושם ראיתי שהוכיח כן הט"א ברפ"ב דחגיגה. ומיהו מההיא דסנהדרין אין ראיה רק דאין ב"נ מוזהרין כלל ומיתה, ומ"מ אפשר דאסורא איכא וכמ"ש הרמב"ם ה' מלכים ע"ש, ועיין עוד חוסי' סנהדרין (סא). ובע"ז (סד). וכן לקיים בנימו מותר ב"נ דלא נטווי על לא יהיה לך כמ"ש הש"ך פ' תשא. אך אחי קשה דכלל תרי"ג מצות הוא שלא להגות מעבודת כוכבים והא קאמרה לה מפקדין תרי"ג מצות, וכה"ג הקשה הרי"ף דאמאי היה צריך לה לומר אסיר לן עבודת כוכבים כיון שא"ל מפקדין תרי"ג מצות ומירונו אינו מוכרח ע"ש. אלא י"ל דפמ"ש חוסי' בע"ז (סד). דדמי ע"ז ביד עובד כוכבים מותר, וזה ל"מ מהמצות בישראל דהא ילפינן מוהית חרס כמוהו ופסוק זה לא נמנה בכלל המצות. א"נ דלענין בטול עבודת כוכבים קאמרה דק"ל דעבודת כוכבים של ישראל אינה בטלה עולמית, אבל עבודת כוכבים של עכו"ם יש לה בטול.

Selected emails from our listeners

Dear Rabbi Lichtenstein,

First I have to recognize the excellent job you have done in presenting interesting and important issues to the public.

As requested, I re-listened to a good part of the audio on Shaking hands with the opposite gender to provide the information requested.

It is important to note, that as stated on the show, Rav Moshe ZT"L in 3 separate teshuvos prohibited shaking hands with a woman. He mentions that there are some that want to be "mattir" because it is not "derech chiba", but he disagrees and feels that this incorrect and assur. He also specifically says it is still prohibited even if a woman offers her hand first. Despite reports of Rav Moshe telling people it is OK, we as rule follow Rav Moshe's own directive not to go with any psak that it is not written. I would suggest you speak to Rav Dovid to get clarification. The three teshuvos show clearly that Rav Moshe, who was intimately familiar with US mores and customs felt that shaking hands is an issue and is an act of chiba and one that could lead to problems and is assur. Despite the fact that one may not understand how this is so, Rav Moshe understood the halacha and Chazal that physical contact with a woman is an issue even in the setting of shaking hands. Rav Moshe is of course following the major poskim of the generations that forbade shaking hands.

In fact during the show, the quotes from Rabbi Lebowitz about those who mattir shaking hands are almost all from oral discussions and not from written teshuvos. Even the quotes when examined carefully show that people who rely on Rabbi Soloveichik ZT"l as a "Mattir" are mistaken. As Rabbi Lebowitz said if one is faced with an offered hand, Rav Soloveichik said he should use a dead fish handshake. Rabbi Lebowitz said and you agreed that this is not practical. It may not be practical, but the heter of Rabbi Soloveichik was based on this, In no way did he permit offering a hand or giving a firm handshake. It quite clear that he thought a regular handshake is very problematic. Rav Soloveichik understood the US situation very very well.

In addition we all know that obviously one cannot paskin from a story, the story of Rav Shimon Shkop is a prime example. 1) We have no way of knowing if it is true at all . 2) We do not know how old the girl was 3) and we do not know the full context.

In summary, the onus of proof is on those who are "mattir".

In regards to the Steipler ZT"L being from Bnei Brak and therefore thinks that a young man has pleasure when shaking hands. Shaking hands has been a standard greeting in Europe and the US for centuries. It is no different in Bnei Brak, Warsaw, or the US. Halacha and Chazal told us it is a problem. Let us not be smarter than chazal. Even if you feel it is not a romantic act, halacha and chazal feel there is an issue.

I am attaching a link on [YUTORAH.org](http://www.yutorah.org) to a recent shiur on this topic given in shul not far from Rabbi Lebowitz's shiur with a very different conclusion.

<http://www.yutorah.org/sidebar/lecture.cfm/879489/rabbi-yoni-levin/going-on-an-interview-shaking-a-woman-s-hand/>

In conclusion, please listen to the show yourself and think if you would say what you said if Rav Moshe or Rav Dovid was standing before you. I know that you find it difficult to understand that it should be forbidden to shake a women's hand, but sometimes one has to mivatel daas to the poskei hador.

Even the poskim who are orally mattir are doing so "b'deved". They all agree it is best to avoid it if possible. It is very hard to find anyone who is :maatir offering a hand. Why do they find it so difficult to be mattir. because there is a major issue that generations of poskim forbade.

Just to finish with a story, A Separdic Chief Rabbi, Rishon Letzion, met Queen Elizabeth. She stuck out her hand in greeting as per protocol, The Rabbi did not shake her hand. The Queen wrote a letter of apology to the Rabbi saying that she was not informed of the issue.

At a later time during a "knighting" process of an orthodox English Jew, the Queen did not offer her hand. She did not take offense.

Similarly, President George W. Bush's wife Barbara did not offer her hand to participants at the White House Chanukah party.

Today, with the push for diversity, there are many different religions and practices. If one is consistent, he can observe halacha, although there may be challenging times.

Keep up the good work of bringing important issues to the public, but let us be very very careful when discussing the views of the gedolei haposkim to be very respectful and perhaps follow the practice of those who say "Lulei dismistafina"

I apologize if I offended anyone in this essay, All was said L'shem Shomayim:

Sincerely,

Shmuel Foxman

P.S. I would just like to add that if one chooses to follow a lenient position to shake hands with the opposite gender, he or she should do it with the proper "koveid rosh" and not do so lightly.

The new addition of Mareh M'komos and comments from listeners is a real enhancement to your site.

It would be nice, if you could have a section for comments on archived programs. If you could put in 2 places 1) in a section of recent comments received on archived shows 2) attach it in a section to the actual archived program.

FYI, in regards to shaking hands with opposite gender, someone I know was recently told by Rav Dovid Feinstein Shlita that it is forbidden, confirming Rav Moshe Feinstein's psak in 3 teshuvos in the Igros Moshe contradicting the claims by some of a different oral psak. Some of these oral psakim may be a scenario where the person tells Rav Moshe, I can't comply with the Psak what should I do? Rav Dovid is very involved in contemporary US customs. He seems to differ with you, Rabbi Lebowitz and some of the poskim quoted regarding derech chiba. Therefore, one should obviously speak to his own more moeh horaah to discuss his personal situation and approach this question with "Koveid Rosh". It is certainly a difficult question.

I think it may be good practice as you do on many questions to have someone present the other side.

Thank you very much. Hatzlacha Rabba.

Shmuel Foxman

סומא שפיר שייך דיחוי כיון דגם בכוחו סומא רק מעשין הוא דכ"י פסור אבל בלאוין כ"י מטוב וכ"י זו קדושה מלוא הלואין ולא חשוב חולין ושפיר שייך דיחוי וכ"י וא"כ שפיר שייך כ"י דיבמות דניגמר תסכא דאין פדליה וכ"י דל"י יאודה לספמי כ"י יש ללמוד כן וכמוכן :

ומדוע לא יהי מחויב לפני ח' כמו בח' יהי זה כאלו כ"י כחוב בחורה אני מלוא אוחך לראות ולעשית כל הכשר בלדרך לשיכ"י בך נטול בח' האם חיוב הכשר סה"ש יש לו זמן מה כ"י רק המילה חלוי' זמן אבל לא הכשר ושפיר האב מחויב בכשר גס לפני ח' כיון ש"הכשר הוא ע"ש מטובו ואל הכשר הרי לא נתנסה חורה זמן כלל וספק לידן הוא רק במלוא ש"הכשר גס הוא המלוא וקצעה החורה אל המעשה זמן וכ"י אל מספקין א"ס יש חיוב לפני הזמן לעשות המעשה חמט ואין זה שייך לידון כ"י וכוונתן :

דייך עון הדויש תורתך.

ואשר העירות יידי דספק שלט א"ס יש חיוב המלוא לפני זמן המלוא הוא מחלקת הראב"ד והרמב"ן ז"ל כנה מאוד הסבה להפיר בה ואלו כי הראב"ד (המובא ברמב"א קדושין פ' עשרה יוחסין ט"ז) כי דמשנעשה גדול קודם יו"כ"כ יש כמה נבילה בעולם דמיתסר בה ואלו יו"כ"כ עדיין אינו בעולם וכ"י יו"ש"ש עכ"י אחרי העיון באמת מה בך ש"ש נבילה בעולם והרי לגבי החיוב ז' אין זה נועיל כלל מה ש"י שאר נבילה בעולם דסוף סוף החיוב ז' לא נאסרה משום נבילה עד שנתנבלה ביו"כ"כ ומה ש"י שאר נבילה בעולם זה כ"י ע"י רק לענין חיוב דאקרקפתא דנברא ש"י' עליו חיוב שלא לאוכל וכ"י על האדם איסור אכילה נבילה וא"כ אי נימא ד"ש חיוב המלוא לפני זמן המלוא כ"י כ"י עליו ג"כ חיוב שלא לאכול ביו"כ"כ ביום ש"י' ומה ל"י א"ס הוא מחויב שלא לאכול נבילה הנמלאת או א"ס הוא מחויב שלא לאכול ביו"כ"כ ביום שיבוא ועל כרחק ד"ס"ל להראב"ד דכל שאין יו"כ"כ אין חיוב החשנית עדיין להחטות ביום שיבוא ורק כ"י יו"כ"כ הוא דהל החיוב להחטות זו ו"כ"י לענין נבילה ס"ל להראב"ד דכל זמן שאין נבילה בעולם אין חל חיוב בלאו על האדם שלא לאכול בהמה להשתחבל [ו"י' בכלל הקדום בלוח ג' בסופו מה שדכתי ש"ס בענין זה הי"כ דמשע"ה ומקרה גורמים החיוב א"ס החיוב נמלא גס לפני לירח המעשה והמקרה י"ש"י"ט] דהחיוב הוא רק שלא לאכול כל נבילה ו"כ"י רק כאשר יש נבילה הוא ד"ש חיוב בלאו שלא לאוכל ו"כ"י כ"י הראב"ד להכש"ה דכ"י כ"י נבילה בעולם ואל עליו חיוב שלא לאוכל ומשום שפיר ש"ל איסור נבילה אקרקפתא דנברא מ"ד כשנעשה גדול ואלו איסור אכילה ביו"כ"כ חל עליו רק אח"כ ביו"כ"כ בעלמא ו"ש לנו לומר ג"כ דלענין נבילה גס הראב"ד יודה ד"ש חיוב בלאו אקרקפתא דנברא מלא שלא לאכול נבילה כאשר תכ"י ולאו דוקא על הנבילה הנמלאת הוא דהל החיוב דאיסור נבילה עדיף בענין זה מיו"כ"כ כיון דאשפר שחננבל בהמה מ"ד ואלו יו"כ"כ אי"א ש"י' לפני הזמן [ג"ס בידו להמיה בהמה ולנבלה ובמ"א הארכתי בענין מחוסר מעשה בידו ומחוסר זמן כ"י מנייבו: עדיף וא"כ"י וג"ס אין הנבילה חשוב באמת מחוסר מעשה אלא ש"כ"י בידו רק כ"י א"י טעם כמחוסר זמן משיבא דכמפלת מחוסר זמן דממילא קאח"א כ"י נבילה ממילא קאח"י דסוף כל ב"פ"ה למוח ולהיזח נבילה מאלו] ומה ש"י הראב"ד ד"ש כמה נבילה בעולם וכ"י י"ל דלרווחא דמילתא נקמ"י דא"י א"י"ל דג"ס חיוב נבילה אינו קודם מילואו הנבילה בעולם עכ"י כ"י כ"י נבילה בעולם אבל באמת י"ל דבאיסור נבילה מודה וכ"י ואלו דכ"י הרמב"ן כ"י ברור מלל ד"ש חיוב יו"כ"כ ג"ס לפני יו"כ"כ ומעלה זה הוא דחולק על הראב"ד וכמו שכתבתי :

כלל ח. אי מצינו סייג בדאורייתא.

הנה נא שמתי אל לבי לברר אי מצינו איסור דאורייתא מטעם סייג וסעירותי בה מאחזו מקימן בס"ד ואלס כמה :

(א) דר"ן ר"ש פסחים כ' וז"ל ומה שכתבתי חכמים דר"ק בחמץ יותר מנשאר איסורין וכ"י כבר כתבתי ש"ש"ו כן כ"י לקיים מלוא חשבתו וכ"י וא"ס א"ס אומ"ד ש"ש"ו שלא יבוא לאכלו וכ"י סייגו ע"מ"ה דחבו ב"י ע"י מנשאר איסורין מא"ס דחמץ לא בדילי אי"ש' מיני' כול' ש"ח"ו וכ"י ואשפר עוד ש"ש"י פ"ש"ס זה החמירה חורה זו לעבור עליו בכל ירא"ה ובכל ימלא סב"ל. ו"י' פ"מ"ג בפתיחה ל"י פ"ס"ה פרק א' אוח"י כ"י ח"ל ומה שכתבתי אי יש ע"ס"ה ע"ל"ה מה שכתבתי חורה ב"י בחמץ ב"י"ה כ"ש"ב"ן יבין ש"מ"ש"ה במאמר חמץ דכ"י א' ס"ט"ס ד"ה בדיל מיני' ויבוא לאכול החמירה החורה זו כ"י ור"ן ז"ל ר"ש פסחים כתב כן באשפר כ"י עכ"ל :

(ב) במד"ר נשא פרשה י' ח"ל ועתה הסמרי נא סוכי"ה שלא חשבה חומץ יין וחומץ שכר וכל משרת ענבים שאלו אינן אלא משמרת ל"ן כ"י שלא יבוא הכ"י לשחות יין עכ"ל. וכ"י"ג בפתיחה בולח חלק א' אות י"ז כ"י"ה ז"כ בש"ס הילקוט שופטים כ"י י"ג ור"ס לחד"ש ש"ס ע"פ"ו דח"ש דענבים וחומץ שרי למיר מ"ס"ה ח"ה ע"פ"י מ"י דר"ס לחד"ש ש"ס ג"כ ד"ה דח"ש אסור מ"ס"ה הוא רק מטעם ס"ג דש"מ"ה י"כ"ה וי"כ"ה עוד ח"ש כ"כ"י"ס ו"כ"י ענבים וחומץ דמיר דאינו גופי"י"י רק מטעם ס"ג הוא דאסורי וי"ל"ק"ט כ"י"ל ח"ש דיר"י ס"ג ל"ס"ג וס"ג ל"ס"ג לא גור"ה חורה ע"ס"ה. ובחידושי לוי"ד ס"י ל"ח כ"כ"י דכ"י הסמ"ג כ"י"ל וישבתי ג"ס מה שחממו ש"ס על כ"י"י ד"ס"ל ד"כ"י"ס דאורייתא וס"ל דמ"ס"י ע"מ"ת עכ"י"ס במ"ס"ה ל"י חומו ו"מ"ה"ה כ"ה עכ"י"ס מ"ס"ה"ה אינו נאמן אלא בדרבנן וח"י"ל"ו כ"ה דאח"י ע"מ"ת עכ"י"ס י"ע"ס"ה ה"ש"ר"ל א"ח"י"ו בלשון ד"ש"מ"ה בלשון באיסורין אינו אסורה אלא מדרבנן ולענין דרבנן ה"י עכ"י"ס נאמן וכיון ש"מ"ש"ה ה"ש"ר"ל בלשון ש"י כ"י ירא"ה בעלמא א"ס יש בקדירה טעם איסור או לא. ואלו"ס כ"י"י ש"ס כוכ"ה ד"ש"מ"ה בלשון אינו בבב"ה ד"ש"ה א"ס יש טעם איסור בהסיתר ורק ל"י"ן ל"ה בל"ש"ה מ"ש ע"ס"ה. וכ"כ"י ע"י בחידושי ד"ש"ה דכ"י כ"י"ג כ"י"ל י"ש ע"כ"ה א"ח"י"ו דכ"י עכ"י"ס ש"מ"ה ל"י"ל ע"כ"ה ה"ש"ר"ל ע"מ"ה ח"ש כ"י ד"ש"ה א"ס יש טעם איסור בקדירה אי לא דא"י"ג דח"ש אסור מ"ס"ה עכ"י"ו ל"י דכ"י כ"י"ג כ"י"ל דא"י"ג דח"ש אסור מ"ס"ה עכ"י"ו ש"מ"ה י"כ"ה וי"כ"ה עוד ח"ש כ"כ"י"ס וד"כ"ה"ה ד"ה ש"י"ן טעמ"ה ד"ס"ג ש"י מ"ס"ה

מכיה וכניל ולפי' נראה לפי המבואר בפסחים ד"א ט"ז דבשמה ציבור חמץ אין לחוש שמא יבוא לאכלו משמנה דכח עמנו ממחר עליו לשרפו מיכל הוא דקאכיל מיני' ע"ש. וכעין זה עוד בסוכה דע"ז ע"א ברש"י ד"ה בבבולי חקרה ח"ל אמר לך שמואל לטולס צנכרים שיש בבס ד' ולא היה' כאן חקרה מתחלה ועכשיו הוא בא לשכך צכו לשם סוכה אפי' ר' יאודה פסיל דגזרינן משום חקרה ציחו שלא יבוא וישב תחת קירוח ציחו ויאמר מה לי זה ומת לי חדש אכל כסחא (במפקפק ומבטל חקרה ציחו דכ"ט שפותר אח כנסרים כולן ומניחן מחדש ע"ש) דז חקרה היה' ובה (גביטול זה) ל"די מעשה לפשוח לשם סוכה וזה מוכיח שידוע שחמרה כהורס חמשה ולא מן כעשוי פלני ר' יאודה ור"מ אי חיבה חו למיגור משום חקרה או לא ר"ש ציטולי חקרה לב"ש לר"ך ליטול אחת מבגדים דאפי' שמוכיח שבתו בחולמ"ס גזרי צב ובי"ה סברי כיון דבטלה וכו"ח שבתקרה פסולת חו ליכא למיגור וכו' ע"ל. וכעין זה עוד בשבת ד"א ע"א דבענין בא דאסור להטמין משמשיה אפילו בדבר שאינו מוסף ככל גזירה שמה ימלא קדירחו ככביא לונת וירחימה אחתה שם וכן ה' רש"י אמר לא אסרו (להטמין) אלא אחת מיחס (שכוחם זו) אבל פ"ה ממחה למיחס (כדי לקרו) מותר (להטמין המיחס ככ"ט) כסחא אוקרי קמיקר ל"ה ארתוי קמרתח ל"ה (בהמ"י כילך אין כאן השג דשמה ירחיה) ע"ב. ולפי' נראה גם כאן דאם אוכל הכ"ש רק כדי לברר ולדעת אם הקדירה אסורה ויפ"ש ממנה ולא יאכלנה לא שייך למיחס שמה כהכ"א"ס ישכח האיסור ויאכל עוד ח"ש שכרי עיקר מעשבו עתה הוא רק לברר ולדע אם המאכל אסור ומחויב לפרוש ממנו ואיך ישכח זה בתכ"א"ס וא"כ צ"ע ש"ס הכ"ש לברר האיסור מותרת מכ"ה כיון דלא שייך צכ טעמא דסוג וע"כ אפילו אם הוא אסור מדרבנן עכ"ז לענין דרבנן כרי טוב הטובים נאמן וא"כ שפיר יש ט"ה שיבטל הישראל ח"ש אחרי דברי הטובים שאומר להיתר וכמוכן עכ"ת צחדישי. ואולם צנוף דברי ספמי' כ"ל יש לרן טובא חר"ה דלישנא דנמ' דכיון דחיה לאצטרופי אסורא קאכיל אינו טובל כלל פירושו זה דבשטם משום סוג זה וא"ל דטעמא דקרא דכל חלב קדרי' ד"א דכ"ה קי"ל דלא דרשינן טעמא דקרא ומכ"ה גם להקל ולומר עבור זה ד"כ"ה דלא שייך טעמא דסוג הכ"ש מותר מכ"ה וכדברי ספמי' כ"ל לענין טב"ס וחומץ דמזר ויש לי לספל בה וא"כ:

ג) ה"ב פ"א מ"ה עומתת מת כ' ח"ל אינ דמשמע שלא חשרה תורה לבטל צ"ה אלא כרי שלא יבוא לאכול ע"ל :

ד) בסנהדרין ד"ה ע"א במשנה ככן גדול שמה לו מת אינו יולא אחר המעט וברש"י ד"ה אינו יולא כ' דילמא אחי למינע וכו"ו דאסור קרא ומן המקדש לא ילא מקדושתו לא ילא כלומר יחרק מן הכיבור שלא יבוא ל"די עומתת וכו' ע"ל ודבריו הם מן כמ"ה שם ד"ש ע"א ומבואר בה דשייך סוג מסי' . ואולם דעת הרמב"ן בהשגחתו לססי' שורש ה' דדרשא דסנהדרין כ"ל אסמכתא בטלמא הוא וע"ש במרגינתא טבא :

ה) במדרש בראשית רב פ"י אמר רש"י בשר דה"ה שאינו יודע לא סחיו ולא רגעיו ולא שעותיו הוא מוסף מחול על הקודש אבל הקב"ה שהוא יודע רגעה ושעותיו נכנס בו כמוט השערס ע"ל. ומבואר דפטם שפספת שבת הוא משום חז"ר שמה יבוא

לפסוח מלאכה בשבת דבשר ורס אינו יכול לזמנס כשטס ואפי' דחוספה שבת הוא דאורייתא כדילפינן בראש השנה פ' ה' מקרא ורש"י ח"ל בה לפעמי' דכ"ל בסנהדרין פ"א ה' ובכמה דוכחי דדרשינן טעמא דקרא ואולם החוס' צ"ה סם כתבו דכ"רשנמי פלני וס"ל דחוספה כ"ל שבת לאו דאורייתא הוא ע"ש וא"כ י"ל דגם רש"י כ"ל ס"ל כן ובאחי רק להעיר. ודע דטל סמיר כ"ל קשה קנה משום פסחים ד"ב ע"א דאמר דבין יממא ללילא לא טעו אינשי ור"ך לחלק בין עבר לעתיד ולומר דרק לעבי עדים דש"ס פסחים כ"ל הם יודעים כשראו המתעב בעבר מחי נעשיה אם ביום או בלילה אבל כשארס טוסס מלאכה אלו לא כ"י טבא דין תוספת לא ה' אפשר לו למידע בשעת פשיחו ביום מחי חכנס לילה בעתיד צלמטס כרי שידע להפסיק צלמטס ולא יעטם בשבת עשבו וד"ק. ובה חייטב ג"כ סחיר' אחריתא שבת ככ"ה דפסחים להא דחנן ר"ש ברכות דק"ק נאכלים עד חלות וברש"י פסחים ק"ב צ' דכמעט שמה יבוא לאכול אחרי עמוד השחר ויחייב כרה ומש"ס עבור רבנן כרחק עד חלות ע"ש ומוכח דהשגשג הוא שיעטס אחרי עמוד השחר ויחשוב שצדין לילא וא"כ קשה הא בין יממא ללילה לא טעי אינשי. ואולם לה"ל יממא דבכך דברכות הוא ג"כ מע"ד דעמיר ופסיר חייטין שנאכלו את הקדשים בלילה לא ידע עמי יעלב עמוד השחר צלמטס להפסיק אכילהו צלמטס ולפעמים יהי בית בחוך פ"ו ויבלעו צנע שעלס ע"ה ויחייב כרה ואמנס מיום ללילה שאחריו נראה דגם לזכ אין לחוש מדלא עבור רבנן כרחק לנאכלין ל"י ימים ולילה אחד וכן מבואר לכ"ד"ה צחוס' וצחוס' כ"ז ב' ד"ה להרחיק ט"ה וא"כ עדין ק"ק על סמיר כ"ל כיון דהמדרש מיוס ללילה שלאחריו א"ר"י. ועוד מוכחי דברי כ"רשנמי ברכות פ"א סוף כ"א ח"ל אם את אומר עד שיעלב ע"ה הוא סבור שלא טלב ונמלא אוכל ומחייב וכו' ע"ל ומבואר דאחרי שעלה ע"ה יעטס ויחשוב שעדין לילא ובה שפיר קשה הא בין יממא ללילה לא טעו אינשי ובאחי רק להעיר :

ו) ב"ש קדושין ד"ה ע"א אמר אחי קידש לוקב בעל לוקב קידש לוקב משום לא יחלל רבא אמר בעל לוקב לא בעל אינו לוקב משום דכחי' לא יקח ולא יחלל מה טעם לא יקח משום לא יחלל ע"ל כמ"ה. ומוכח לכאורה דשייך סייג מכ"ה ומכ"ה שאסרה חורה הקידושין הוא משום גזירה שמה כשיקדשנה וכו"ה אשתו יבעול אותה אח"כ ויחלל והנה מאי דאינו לוקב על הקידושין ל"ל דכ"ה וליסור הקידושין הוא רק משום סייג אטו ביאה לא דמי לחסימס דכ"ה איסור עלמיי. ולפי' י"ל דא"כ ורבא דקידושין כ"ל לטעמייהו א"ל ל"י מחלקוסם צמיר ל"ה צ' דכ"ל לרבא כהם דאין לוקין על לאו שצבגלות משום דלא מימד לאוי' כלאו דחסימס וא"כ ס"ל דלוקין ולא צעי ש"כ"ה דומה לחסימס. ואולם מסא דאמר רבא מה טעם לא יקח וכו' טוכח קנה דא"כ לא מערש ל"י כלל לקרא כ"י וס"ל דלא יקח לאו צ"ע הוא ככל הל"ה ואלא מטעם סייג. והנה לכאורה י"ל פירוש אחר צ"ה דלא יקח משום דלא יחלל והוא דלא יקח טפי ביאורו שלא יבעול ובה דקאמר מה טעם לא יקח משום לא יחלל ככ"ה מה טעם לא יבעול כ"י שלא יחלל ומאי דאפקי' רחמנא לאיסור הביאוס בלבון קיחם י"ל דבא לכ"רודת דאינו לוקב אלאו דלא יקח רק דרך לקוחין אם קידשה חלס כמבואר שם בקידושין ע"ה. וכעין זה איחא ציבנות ד"ז ע"א דכ"ה דאפקי' רחמנא לאיסורי טריוס צלשון קיחה לומר לך שדרך לקוחין אסרה חורה פ"י

פי דערווח הגאטרות ע"י קידושין גזון אשת אח ואשת
 אב אינן אסורות רק בנתקדשו תחלה אבל אנוסה אחיו
 ואזני וכסיג שריין עשיב כרי דלא יקה כאלמר בערווח
 ביאורו שלא יבעול ואפקי רחמנא בלשון קיחה לומר
 שדרך לקותיו וכו'. ואיכ סיג י"ל דכוותה. ואין להקשות
 דאי כך ולא יקה לא יבעול הוא והיא לא יבעול שלא
 יחלל בביאתו איכ מדוע נחשבים לא יקה ולא יחלל
 לחרי לאוי ולקה שמונים כמבואר שם בקידושין ע"ש
 דח"א דאלו ביחה כונת החורה ללא אחד הי"ל למיכתב
 לא יקה שלא יחלל ומדכתי ולא יחלל כ"ל החילול לאו
 בפ"ע. וכעין זה אירח ביומא דע"ב פ"א אמר רבנא א"ר
 יבוסה המקדש בגדי כוונה לוקט שגא' לא יקרב מחקיף
 לה ר' אחא בר יעקב דוילמא כ"ק רחמנא נעביד ל"י
 שפס כי כיכי דלא יקרב ומשני מי כתיי שלא יקרב.
 וע"ש בגליון כ"סי למכר"ע איגר ז"ל שכי ח"ל בספר
 קרבן מציגה ס"י ס"ח סקשה הא אמריי בסנסדרין דכ"א
 ע"א בקרא דלא ירבה לו נשים ולא יסור לבבו דה"ק
 לא ירבה לו נשים משום שלא יסור ולא מקשיין מי
 כתיי שלא יסור עכ"ל ואולם אסוגי דקידושין כ"ל אין
 להקשות מכך דנסנסדרין דהסם בסנסדרין שפיר רק לאו
 אחד הוא ובכתוב מפרש טעם האיסור דהוא משום שלא
 יסור וגו' משא"כ בכך דקידושין אין לומר דבא כתיב
 לפרש טעם איסור הביאה דהוא משום שלא יחלל דח"א
 דמדוע מחלל אם אין איסור עלמותו בביאה דודאי ע"י
 ביאת היחר אין מחלל זרעו ואיכ מוכרחת הביאה לביית
 איסור תחלה כדי שיחלל זרעו על ידה ואיכ כרי לא
 נתן הכתוב שום טעם בזה לגוף איסור הביאה ועל
 כרחק דקרא לא אחי לאורויי טעם רק דין בלבד שאסור
 לבעול ושכבועל מחלל זרעו ונעשה זרעו חלל בביאה ואיכ
 חלו לא אחי כך דלא יחלל ללאו כ"ל למיכתב ואם יבעול
 יחלל זרעו או בזהה לשון אחר וס"ל להוציאו בלשון דין
 ככל סדינים שכתוב ומדכתי בלשון לאו ולא יחלל מוכח
 דללאו אחי. ואיכ שפיר יש כאן ב' לאוין חדא משום
 לא יקה שבה סורכ הכתוב גוף איסור הביאה וחדא
 משום לא יחלל שכלל הכתוב דין ולא בנת אחת שא"כ
 בעל מחלל זרעו ושכבועל כה ג"כ איסור לאו הוא אבל
 כך דלא יסור שפיר אחי לטעם לחודי וע"כ שפיר אין
 שם רק לאו אחד דלא ירבה וד"ק הי"ב. ואולם החוס'
 בבבא מליעא ד"י ע"ב ד"ב דאמר כתבו דאף לרבה אם
 בעל אחרי הקידושין לוקט למפרש גם על הקידושין
 ע"ש ואיכ נראה מה דגם לרבה האי לא יקה ביאורו
 לא יקדש דאי ביאורו שלא יבעול וכ"ל איכ מדוע ילקט
 על הקידושין כרי לא נאמר לאו כלל על הקידושין ואיכ
 סכורה לומר דלא יקה לא יקדש הוא ואיכ הא דאמר
 רבא מה טעם לא יקה משום לא יחלל כוונה בכורה
 דכהורה אסרה בקידושין מחשש שגא יבעול וכ"ל ואיכ
 שוב קם הדיוק כ"ל דשייך סיג מכ"ה. אמנם לדברי
 החוס' כ"ל אחי חיקשי דמדוע אינו לוקט על הקידושין
 לחודי דאין לומר כמו שכתבנו למעלה דאין לוקין אלאו
 דסיג כיון שאינו דומה לחסימה דח"א דאיכ אפי' כשבעל
 לא ילקט על הקידושין דאוף סוף בלאו דקידושין דהוא
 משום סיג הביאה כרי אינו דומה לחסימה וז"ע:

משום סיג לפי שאי דמפרשין לקרא דולא יקה ולא
 יחלל מה טעם לא יקה משום שלא יחלל וע"כ שפיר אין
 בלאו דומה ללאו לחסימה שכ"ל לאו הכאמר סהם. ואיכ
 אחרי עיון ז"ל דמת"נ אי נימא דלאו שכ"ל ממש סיג
 אינו דומה ללאו שכ"ל עלמותו והחילוק שבסם הוא חילוק
 עממי שהפצרות אינן דיומות זו לזו וע"כ לא יפסי לאו
 דסיג מחסימה איכ גם לאו דחומץ וענבים כרי סוף
 סוף גינה לנו קרא דשופים דהוא ממש סיג ימדוע
 ילקט כרי אין הפצרות דומה לפצרות חסימה ואם אין
 זה עושה חילוק בעלמית הפצרות איכ מה בכך בשגון
 הכתוב בכך דלא יקה שנפרש בו טעם סיג אינו דומה
 לחסימה הא לוקין על כרובם לאוין אף שנפרש טעמם
 בחורה כמו לא יחבול וגו' כי נפש הוא חובל וכהנה
 רבות וד"ק הי"ב ולע"ק. וכ"כ יש להקשות פ"ד לפח"ש
 דאין לוקין אלאי דסיג דאיכ מדוע כי הרמב"ם פ"ג מה'
 מלכים איכ דליקין אלאו דלא ירבה לו נשים כרי כ"א
 לאו דסיג דשגא יסירו לבבו וכדכתיי ולא יסור ודכ"י
 משום שלא יסור. וי"ל דהסם לאו סיג הוא אלא שהורה
 אמרה דרך ודאי שא"כ ירבה יסור משא"כ כך דלא יקה
 דנורח תורה אמו ביאה מובן מבשרא שאינו ודאי שיבעיל
 אם יקדש ושפיר רק סיג הוא וע' חוס' יבמות ד"י פ"א
 ד"ה לרי יבוסה שכתבו ח"ג וי"ל דשגא אסור לקדש
 (אנוסה אצוי לרי יבוסה) מדרבנן שגא יבעול ואפי' אי
 מוחר (לקדש) השבו דאי (חשבי בקידושין ואפי' מפ"ב
 שאסור לבוא עלי' עכ"ל. כרי דהתוס' כתבו רק דשגא
 יבעול אם יקדש וגם בזה נסחפיקו לימר דאפי' מדרבנן
 מוחר לקדש ולא חיישי גם רבנן לשגא יבעול ואיכ פשוט
 דאפי' לפי מאי דפירשטו כך דקידושין דהתורה אסרה
 קידושי אלמנא לכ"ג משום שגא יבעול דהוא רק סיג
 וחשש אבל אינו ודאי שיבעול ח"ס :

ז) בקידושין

דים ע"ב במסנה לא יתייחד אדם
 עם שתי נשים ונגמ' מ"ט הנ"ל
 דבי א"י כואיל וגשים דעחן קלוט פליכן (ובחיכן טחות
 להפחות. רש"י) וכו'. ומבואר דאיסור יחוד הוא רק
 משום סיג וגדר אמו ביאה אף עפ"י שכ"ל איסור
 דאורייתא וכדאמר שם בקידושין רמ' ליחיד מכ"ה מנין
 שגא' כי יסיחך אחיך בן אחך וגו' (וע' פ"ז ד"ז ע"ב
 דמפורש שם דהוא מכ"ה ממש ולא אסמכתא בעלמא
 ע"ש]. ואיכ גם בזה מנינו להדיא סיג מסיח דשפוט דאינו
 ודאי שיבעול אם יתייחד (וחדש שכרי אין אסריין אשכ
 על בעלה על היחוד כמבואר בקידושין פ"א א' ואפי'
 במנרה אח אשתו נשואה ולגם עמו בפסוק ס"ל לביט' בגיטין
 פ"א ב' דלא אמריי סן סן עדי יחוד סן סן עדי ביאה ובמנרה
 אשחו ארוסה לביט' לא אמריי סן סן וכו' מפני שאין
 לבו גם כה כמבואר שם בגיטין ע"ש ואיכ כ"ש במתיחד
 עם ערוה שלא ה"ה אשתו מעולם ואסורה לו בכרה
 דאינו ודאי שיבעול] והוא רק חשש וס"ג דשגא יבוא
 לידי ביאה ואיכ תפורה דשייך סיג מכ"ה :

ח) באדר"ג

פ"א ועשכ סיג לדברייך כדרך שפ"ש הקב"ה
 סיג לדבריו ואדכ"ר עשכ סיג לדבריו תורה
 עשכ סיג לדבריו וכו' ואף נביאים וחכמים טלם עשו סיג
 לדבריהם וכו'. ובפרק שני שם כתוב ח"ל אח"כ סיג
 שמשחה תורה לדברי' כרי הוא אמר ולא אשכ בדת
 סומאחא לא חקרב יכול יחזקנס וינשקנס וידבר עמם
 דבדים בעלים ח"ל לא חקרב יכול ישן עמם בגדדי על
 כמסע ח"ל לא חקרב וכו' עכ"ל. כרי דמפרש דלא חקרב
 קאי לחיובוק ויטוק ושאר קרובות וספקס משום סיג
 שגא יבעול דאין לומר שדאי הוא שיבוא לידי ביאה ע"י
 סקורבות כ"ל דח"א דאיכ לא כ"י ראי' להקרא בשם סיג.
 וכו'

וחו דבאורייתא שם פרק ב' וכן בשנה דייג ע"כ מייחזי מעשה דכבוא חלמיר שיטן עמם בימי ליבוסה בקירוב בשר ואעפ"כ לא נחטין לדבר אחר וכו' ע"ש. ועל כרחיך רבנא האדריי טא רק לסיג דשמהא יבעול ואיכ מסורט דשייך סיג בדאורייתא דבאדריי כניל על כרחיך לסיג דאורייתא נחטין דחיל דכונחו לסיג ואיסור דרבנן וקרא דמייחזי טא רק לאסמכתא בעלמא דזיא דמל סיגים דרבנן טרי אמר עימרא בפני עממא דאף נביאים וחכמים עשו סיג לדבדיסס וכניל. ובפרק ב' כניל קמפרט שם במאמר בפ"ט אחכו סיג שפשו חכמים לדבדיסס שחכרא קיש של ערביה עד חלית וי"י וכובא זה בברכות ד' א' ע"ש :

המביאים לידי גילוי ערוס עכ"ל. ומכאן רמזו ז"ל שמפרט בכחוב שהאיסור הוא מטעם סיג ונדר שלא יבוא לידי גילוי ערוס בניאח ממש וכבר כתבתי דם בבבא רבא סיג טא טא לא ודאי מדבאדריי כניל קורטו בשם סיג ומדכבוא חלמיר לא בא נאמח לידי ביאה. ואיכ י"י מ"ה ראי לסחור מ"ה שכתבו למעלה דאין טקון אלאו דלא יקח משום דמפורט בקרא דולא יחלל דכוא משום סיג דחילול כביאס ואינו דומה לחסימכ וכניל דלפ"י ט"י ראי טא יכ"י מלקוח גם אלאו דלא חקרטו כניל ואלו ברמב"ם כניל כרי מסורט לכדיח איפכא וי"י ליישב ואין להאריך :

ט) בערביין

דל"ג ע"א יליף מקרא דבחי החגרים טחטיס לכן כח יפ"ה שבפרט ארחס וכן יפ"ה שבבחי ערי חומס לענין גאולה ויזיאה ביובל וקאמר הס"ס בבבביתא יכול לא יאלו ביובל ח"ל וביובל יאלו ופריך מאי קאמר (מכילתא חיימי דלא יאלו ביובל טא י"י ל"ס כח יפ"ה שבשדות שיואלין ביובל) איך הו"א לא נארכה אלא למקדש בית בבחי החגרים וגאלו אחר מיד הקדש ופ"ט צו יובל בשנה שני' (ללקוחו של אחר שלקחה מן הגזר) למאי מדמיה ל"י או לבחי ערי חומס מדמיה ל"י איחלט ל"י ללקוח או נשדח אחחס מדמיה ל"י לכחיטס נפקא (דכמקדש שדה אחחס וגאלו אחר יואל נכחיטס ביובל) להכי איזעריך וביובל יאלו למר שחחר נבעליס ביובל מתקוף לה ר' זעירא מאי אריא גאלו אחר אפי לא גאלו נמי (ליסוק מיד הקדש דכ"ה כחי וביובל יאלו) ח"ל אבי' טלא יאמרו הקדש יואל בלא פדיון מנגן מנן ל"י ומ"ה בן ל"י שיפ"ה כחו בממכרו (שגאל מיד שדה מערס עריכס ובחי ערי חומס נואלין לעולס ויואלין ביובל) כורע כמו בבקדשו (שאין בקדשו יואל בלא פדיון דמפרט לקמן) ישראל שכורע כמו בממכרו אינו דין שכורע כמו בבקדשו (שלא יאל בלא פדיון) וחסס (בבבן ל"י) מנגן דחיטא יואל ממכר שומט איני אפי עבדיו מטלטלו וזערינו (אי כו"י כחי' אשר יגאל מן שלטיס ואלו ממכר ביובל ולא כו"י כחב בית כ"ה אפי' עבדיו מטלטלו וזערינו של ל"י א"ס מכרן יואלין לו ביובל) ח"ל בית ועיר אחוחו מה ח"ל ממכר ממכרו יואל בחסס (ביובל) ואין בקדשו יואל בחסס אלא בפדיון עכ"ל גמ'. ומבואר לכדיח דבב"י חגמ' אלא דכ"ה דאין בחי החגרים יואלין מיד הקדש ביובל טא מדאורייתא מקיז מנן ל"י דכחי' ב"י מיטוטא דממכר למר דממכרו יואל ביובל ואין בקדשו יואל ביובל ואיכ מדאמר אביי בטעמא דר"ך מילחח דאין בחי החגרים יואלין מיד הקדש ביובל דכ"ה משום טלא יאמרו הקדש יואל בלא פדיון מוכח לכדיח דשייך סיג בדאורייתא דכ"ה חשש טלא יאמרו כו"י כניל עיטו ר"ך ענין סיג טא דילמח אחי גאלו ג"ס בשאר הקדשות ע"י שיראו שבקדש יואל פ"טס בלא פדיון וכמוכן ונחתי ר"ך לבעיר :

י) מצאתי

עוד חשש שמא יאמרו בדאורייתא כ"ה"ס מנחות דף ב' ע"ב דכ"ה לר"ב הס"ס דמחשבה בקדשים אין ראוי שחפסול כל כך היכא דמחשבה מוכיח סיפוך מחשבתו (כגון בקומץ מנחה מחבה ל"ס מנחה מרחשת דכ"ה רואין טכוא מחבת ושאלין דכ"ה כמו מחשב) כמו שהיא פוסלת היכא דאין המעשה מוכחת לכיפוך (כגון מקטיר מנחה רואין לשם מנחה במנחת וכדומה) ור"ב ור' אשי' (שם ג' ב') פלגי ע"י וס"ל לכיפוך לאדרבה מחשבה שהמעשה מוכחת על היפוכה יוחר ראוי שחפסול מטיכא דאין המעשה היפוכה ופלוגתייכו ש"ס טא בדינא דאורייתא ע"ה"ס. ובכ"ה ש"ס ג' ב' ר"ב הא לא מינכר וכו' כ' ח"ל רבא ור' אשי ס"ל דמחשבה שהיא

והנה נאמרו דרבני האדריי כניל הוצאו בשבטות דרמב"ן נכ"מ לאוין שניג וי' עליהם ח"ל וכל אלו אינן אלא אסמכתא ובהחזק מן הכיבוד וכו' ושמה רענ"ס למר בס"ג ש"שח"ה חורס לדב"י שחפשה לשון קריבה בעריות כ"י טיהו חכמים יבוליס לעשות סיג בלשונם וכו' ח"ה דרך אגדה לא שיהי' עיקר טלאו פכ"ל ואל"ס כמציא ש"ס כ' ח"ל ובבביתא דאדריי ראי' נמורה טא שסקירוב בלבד אסור מביח טאמר ע"כ סיג לדברך כדרך שש"ס הקב"ה סיג לדבריו וגו' וטא דר"ב גמירס עכ"ל. ונלעניד קדמות ראי' דע"ה כמציא מ"ה שברב"ן ע"מ דייק ש"ס במ"ה כניל דשאר קירובו ר"ך מדרבנן אסירי ח"ל וכן באומרס בשנה (ד"ג ע"כ) בחלמיר טאמרס אשה לאליכו ש"ה י"ן ע"ה בקריבו בשר ולא ע"ה דעחו לדבר אחר (ומה בח"י ימ"י) ואמר ל"ה ברוך המק"ס שברנו טלא טש פ"ט לחורס ש"ה אמרס חיר"ה ואלו א"כ בנדה טומאח"כ לא חקרב וכו' וא"ס כ"י ע"ב בלאו מביח כ"י אומר ברוך המק"ס שברנו שב"ר דב"י חורס ואין זה נקרא משוא פ"ט לחורס כ"י טא הגדר והסיג כעשין מדבדיסס כ"המרס (ברכות כ' ב') ולא אשא פ"ט לישראל שכתבתי ל"ס בחור"ה ואכלת ושב"ע ו"ס מדקדקין על טלמ"ס עד חיח ועד כני"כ לומר ש"ס נושא"ס פ"ט לחורס וראוי שא"י אשא נ"כ ל"ס פ"ט י"ו עכ"ל ז"ל. וכ"כ המעשה דכבוא חלמיר כובאה כול"ה ג"כ באדריי פרק ב' כניל כמו שכתבתי בש"ס שנה כניל ו"ש צי"כ"ס ש"י ש"כ"ס שנה כניל אמרו שאליכו אמר ל"ה ברוך המק"ס שברנו טלא טש פ"ט לחור"ה חיר"ה ואלו א"כ ש"ה ואלו באדריי ש"ס נשמתי חייבות טלא טש פ"ט לחור"ה ור"ך נאמר ש"ס ח"ר ל"ה ברוך המק"ס שברנו ש"ך כחוב בחור"ה ואלו א"כ וגו' ואיכ מוכח לכדיח דבאדריי מהחוב ב"ה ע"ס כגמ' דבגמ' סוברה דאיסור הקריבה טא ר"ך דרבנן וע"כ אמרו טלא טש פ"ט לחור"ה דסיג"ס דרבנן כ"ה כ"ה ח"ה נקרא"ס נשיאות פ"ט לחור"ה וכדבב"י דכ"ה משאי"כ האדריי כניל לעממי דכ"ה דאיסור הקריבה טא איסור דאורייתא וכדמכח שטחיות לשוט דאמר שחור"ה טש"ה סיג זה לדב"י וסיג"ס דרבנן ח"ב"ס ש"ס נמאמר בפ"ט וכניל וע"כ שפיר נשמטו באדריי חייבות טלא טש פ"ט לחור"ה המור"ס על סיג דרבנן וס"ל להאדריי לעממי' ד"ה אמר אליכו ככ"ה י"טנ"ה ר"ך אמר ברוך המק"ס שברנו ש"ך כחוב בחור"ה ואלו א"כ וגו' וכבוכ"ס כשפ"טו ש"כ"ר ע"ג לאו דלא חקרב הכחוב בחור"ה כאומר שא"ר קריבות ובחתי ר"ך נכעיר :

ודע דמלשון ברמב"ם ז"ל בפכ"ה מ"ה איכ ש"י ח"ל כל הנ"ל על ערוס מן העריות דרך אכ"ה אי שחיב ויטק דרך הא"ה וכ"כ בקירוב בשר כ"ז טוק מביח טאמר לא חשטו מכל מוקות החועבות ונאמר לא חקרטו לג"ה ערוס לומר לא חקרטו לדב"י

שביא גלוי לכל שהוא מוכז כ"ש שפוסלה וכ"י מתרצי לקמן אדרבה מחשבה דמיכרה שביא שקר פסל רחמנא שמה יאמרו מותר לשטח בקרבטה עכ"ל ומבאר להדיא דשייך השם שמה יאמרו גם בדאורייתא :

(יא) בביצה דף כ' ע"ב מייחו ב"ש ראי דאסור להקריב טולה ראי ב"י"ט מדריס ונדבחה דאסורין להקריב ב"י"ט ואיתא בהם אמרו לכן ב"ש מה לדריס ונדבחה שאין קבוע להם זמן האמר בטולה ראי שקבוע לה זמן אמרו להם ב"ש אף זו אין קבוע לה זמן דתקן מי שלא נה ב"י"ט הראשון של נה חונג והולך כל כרגל כולו וכ"י ראי ב"ש אף זו קבוע לה זמן דתקן עבר כרגל ולא נה אינו חייב באחריותו כ"י עכ"ל בגמ'. ומבאר דס"ל לביס דטולה ראי קריב ב"י"ט וכה דלא דינא דאורייתא היא דאלו ה"י אסור להקריב מביס ב"י"ט לא היו חכמים מקילין להחיר הקרבחה ח"ס. ופעמא דביס מבואר נגמ' דכחא משום דטולה ראי חשיבא קבוע לה זמן מפלח לעבר כרגל ולא נה אינו חייב באחריותו. והנה ברש"י שם ד"ה אף זו קבוע לה זמן כ"י ח"ל ויש לאש שמה יאמרו או יאנס בשאר ימי הטועד ולא יבוא עכ"ל ומבאר להדיא דשייך השם שמה יאמרו בדאורייתא ואם דשם הוא לקולא שפתיחה החורס הקרבחה טולה ראי ב"י"ט וחשבה זמני קבוע ב"י"ט מהשם שמה יאמרו בדאורייתא שמה שייגי ותיכן נ"ח שמה שפתיחה החורס ומתאסור דבר מכה השם שייגי כ"י וכוונתו. ואולם ב"ש דפלוגי אביס י"ל דפעמיכו בלמח משום דס"ל דבדאורייתא לא שייך השם שמה יאמרו וכל כדומה לה ובאחי רק להעיר :

(יב) בפסחים דפיס פ"א ועלם לא חשברו בו אחד עלם ש"ש בו מוח ואחד עלם שאין בו מוח ומכ' חני מקיים ואלו את הכשר בלילה סה בכשר ששל נבי העלם וברש"י ד"ה ומכ' חני מקיים ואלו את הכשר בכשר שפי' העלם כ"י ח"ל אבל מוח לא דליכא לאוקמי' במוח נמי ופי' גחלה דלא מנריך ל"י קרא מילחא דלחי נה ל"י תקלה דילמא פקע עכ"ל ודברי רש"י אלה שורשם נגמ' שם דפי' ע"ב דפריך למיד דעבירה העלם מבעוד יום (ב"י"ט ערב פסח) מותר טעא דחגי' דאין נמנין על מוח שבקליה ואתאי נחברי מבעוד יום ונפקי' למוח דיד' וימני עלי' ומשני ולפעמך משחשיב נמי נייחי גומרתא וניחוח עלי' ונקלי' (וינה גחלה על העלם וישרפט) ונפקי' למוח דיד' וימני עלי' דכא תקן דשארף בפלמחא אין בו משום עבירה טעם אלא מאי אית לך למימר אביי אמר משום פקע (שמה פ"י כשריפס יוסקע העלם במקום אחר וסקיפתו במקום אחר איננו שריפס אלא עבירה) רבא אמר משום הספד קדשים דילמא אכיל טרף ממוח דיד' מבעוד יום נמי נזיר טעמוד יום אפו משחשיב עכ"ל בגמ'. ועוכה להדיא דכך חשש פקע הוא רק חשש וגזרי' דרבנן דכא מדמי ל"י כשי"ט לגזרי' דרבנן דמבעוד יום אפו משחשיב ותיכן דמכ' דמכ' דמכ' לאוקמי' קרא בגחלה משום חשש פקע כ"י מביס כ"י בלמח בגחלה ורק חשש דרבנן הוא. והנה בחוס' שם דפיס פ"א ד"ה כשכחא קבאו נ"ח אכא דפריך בהם ד"הי מותר לשבור העלם עבור אכילת מוח מפעמא דעלגיה ובקשו על זה דכא אפשר לקיים שטיס ע"י גומרתא ותירצי ח"ל ותי רבינו חיים דלרבא שפי' לעיל דנגומרתא אסור משום הספד קדשים אחי שפי' עכ"ל ובכנסתו הביח שם כ"י ח"ל כאי סוגי ס"ל כאי טעמא משום הספד קדשים אכל לא כרבא דקאמר דילמא אכיל

טרף אלא ס"ל דליכא דלאי הספד קדשים עכ"ל נראה שכוונתו ל' נ"ח שכ"י חשש דכספד קדשים דרבנן כ"ל רק חשש דרבנן הוא מדמדימי ל"י לגזרי' דמבעוד יום אפו משחשיב וכ"ל ותיכן דמכ' דמכ' לאוקמי' קרא בגחלה משום חשש פקע ונ"ח אכא דפריך בהם ד"הי מותר לשבור העלם נה ל"י תקלה דילמא פקע עכ"ל. והנה ברש"י שם ד"ה אף זו קבוע לה זמן כ"י ח"ל ויש לאש שמה יאמרו או יאנס בשאר ימי הטועד ולא יבוא עכ"ל ומבאר להדיא דשייך השם שמה יאמרו בדאורייתא ואם דשם הוא לקולא שפתיחה החורס הקרבחה טולה ראי ב"י"ט וחשבה זמני קבוע ב"י"ט מהשם שמה יאמרו בדאורייתא שמה שייגי ותיכן נ"ח שמה שפתיחה החורס ומתאסור דבר מכה השם שייגי כ"י וכוונתו. ואולם ב"ש דפלוגי אביס י"ל דפעמיכו בלמח משום דס"ל דבדאורייתא לא שייך השם שמה יאמרו וכל כדומה לה ובאחי רק להעיר :

ואולם סיוח נראה כוונת רש"י בג"ל הוא דכ"י דאין התורה אוסרת איסורי נזירות והששמה עכ"ל לא חלטה החורה לעשות מעשה בטורתא חקלת עבירה ולא תעשה מלוב מאז כ"י דרבי טעם וכל נחיומתי' שלום ועל כן אש הדין הוא דעשה דאכילה מוח לא דחי לאו דעבירה טעם א"כ אסור לשבור העלם אפי' לגורך המוח וא"כ לא מאלגו אנו אומרים שמה שאמרה תורה ואלו את הכשר בלילה סה לא היתה הכונה על המוח שבעלמחא הפסח ופי' גומרתא כיון דיש בגומרתא חקלה פקע וכשיופקע פ"י גומרתא כ"י ח"י' הסקיפס שביא עבירה עבירה כיון שאסור לשבור לגורך אכילת מוח ופי' לא ח"י' החוס"ק גורמח לעבירה חלילה ולא חלטה החורה מילחא דלחי ב"י חקלת עבירה ופי' אין מלוב כלל לשרוף העלם ולאכול המוח כיון שלא לזותח תורה המלם האח ודויק הי"ט. ועוד יש לכסביר ביותר דברי רש"י אלה ולומר דכל כרחק אין כוונה החורה אמוח שבעלמחא ופי' גומרתא כיון שאש ח"י' המלם כ"י הכל בככרה יעשו כן וא"כ כיון דפי' גומרתא אפשר ומלי שיופקע במקום אחר א"כ לא יתלב שכלל השורפים עלמחא פסחיים ע"י גומרתא לא יוסקע העלם אף בלחד מכה וא"כ בודאי יבוא אחד מכה ל"י עבירה וא"כ שפיטא דלא חלטה החורה מלוב שחגרום ודאי עבירה ודויק:

דהנה סברתנו הקדומה דאף דשריפס ש"י מביס דחשש פקע הוא רק דרבנן עכ"ל נס החורה

חששת כחשש הסה לפנין שעמיס לא חפשא השריטס מטב יש לה דמיון ברין פ' גיד בשש שר למיד דמסית מותר לבטל איסור לכהחלב חל וכו' דלמרי' חרוב בשילב חידוש הוא און חדושו שמוחר לבטל אלף שמטב לבטל מעמיס בשאר איסורין שחורב שאון מטב לבטל לכהחלב וכו' פביל טוכחו דכח דמעשה הביטול מותר הוא מסית ואון במעשה האת הסרון כל כך שחאסור סתורס פשייתו פכיו ערך הסרוטו הוא פכיס לענין זה שלא תחייב סתורס את מעשה הביטול ולא מעשה ממנו מטב ועי' חרוב בשילב דליותה חורב לבטל חרוב טס האיל ונבטל איסור חרוב לכהחלב חשיב זה שפיר חידוש [ועמיס בזה בקופרס פ' פנים לתורס אוח מיד] ועי' סה לענין נידון דידן יל דכח דלון סתורס חוששת חשש פקע לאסור את סהריס פכיו לענין זה גס סה חוששת לו לפנין שלא מעשה את סהריס מטב דוויק סטב. ועיין עוד בשיס סומס דכ' עיב דלכא דחנן טס במעשה דטופס אינב עחייבונה פריך דמנלן ומשני איר ווסף רחמנא אמר וילאס מביתו וכלכח וכתח' לזיש אחר דלל ליסתי לביתו' ולת אמרס תחייבס נמי יטומי אל אביי אלל מעשה לאחר לא תינשא דלל תיסתרי לביתו' אל מי קא רעינן לה עלי בגל כרחי' (דאלו ליבס אמרי' לי' דמטח יבוס קודמת למטת חלוט) עכיל כגמ'. וכנס גס פה מבורח סברא חלח מעש דנטי דטופס רק לבטל ולבוטל אסורס אבל לכל כעולם מותרת וסטשאח אל בל לביד ליסאל אס מותר לטשאח כרי אנו אומריס לו שרשא ליסלח ולי' כרי און כה חיעוב איסור לענין שחאסור סתורס נטוטי' פכיו אנו אומריס דלענין זה יש כה חיעוב פכיס לענין שלא תחייב סתורס ליסל אוחס ולא חפשא סתורס מניטוטי' מטב ועי' און כה מטב יבוס ויוון שאון היבוס מטב ממילא סה אסורס ליבס משום אשה את דכיל אשה אחיו שלא במקום מטב כמבואר טס ברשעי ע"ש. וסי' ממש כסברתו הכיל דנטי דמעשה טיש כה חשש פקע איננה מעושבט ומרוחקת כל כך לענין שחאסור סתורס את כמעשה האת פכיו סה מעושבט ומרוחקת לענין זה שלא תחייב סתורס את כמעשה האת ולא מעשה אוחס מטב דוויק היפב :

ועוד

נראה דלל לבד שלא מעשה סתורס מטב ממילחא דלחי צ"י לדי חקלס כ"א גי' לא תחיר בפירוש מעשה האת חכ דנטי דלל אסרס חורב איסוריס סייגיס ומחשפייס ככר כחבו זיל שזבו מפלח שאון זה שוב ככל ארס פי לא סייגו ובגדר סלרך לזה נלרך לזה וכן לא כל חמטיס שזיס בו כי יש זמניס סלרסיס לגדריס וסייגיס שאינסי נלרסיס חמון אחר וכאומרס זיל ביבנות פ' ב' לא טחי' רלוי לכך אלל טחי' השטב לריכס לכך וסחורס לא דיברה רק דברים סכוללים כל הארס וכל חמטיס ועי' כח' שלא כתבס חורב איסוריס סייגיס פכיו רלונב בלחמט שחארס יאסור עליו בעלמו ויטשב סייגיס לעלמו שלא יבוט לדי איסורי חורב ועי' ממילא אי אפשר שתחיר סתורס בפירוש מילחא דלח ב"י חקלס פבירס דלדרבס כרי רלונב שחארס יאסור זה בעלמו על פלמו. וכנס טדעטיס דברי רמב"ן עסית סרשא קדושים דפי' דשש דקדושים סחי' סה סחי' כוללו על כל ארס שיקרש עלמו כמותר לו ויעשב לו סייגיס כפי מכ סלרין לו שלא לבוא לדי. איסור עשיה. וכו' כונת כגנ' יבמות כ' אי' כל המקייס דברי חכמיס נקרא קדוש וכמעס דרוב דברי חכמיס כרי סס גזרות דברר כמותר שלא לבוא לדי איסור ועי' סמקיימס נקרא קדוש כי ססייגיס האלס סלל כוללו במלמט קדושים סחי' דוויק. ומעמס לדברי רמב"ן כניל שטוב דלל תחיר

סתורס בפירוש מילחא דחקלס או דבר סלרך לגדר איסור דלדרבס כרי ליוחס על זה בעשה דקדושים סחי'. ועוד נראה שמה שלא כתבס חורב איסוריס סייגיס וכו' בעבור כי אלל ככתבס שוב כרי סחי' כס גי' איסוריס עלמייס אחרי שחפרתס סתורס וטוב כרי סחי' כס גי' איסוריס למשות לו סייגיס אחריס שלא לבוא לעבור על אלו איסוריס סייגיס וטוב סתורס עלמס כחי' מעברתח לאסור גס אלל איסוריס ססייגיס ססייגיס כיון טחי' כהס או לרך כמו בסייגיס הרלשוטיס דלחרי שחארס סתורס מעשי ססייגיס הרלשוטיס אי' סמביר גס כרי שוב לעבירות סעלמיות וסרלשויות כיון שגס אלל ססייגיס כרי אסרס חורב וסעבור עליבס כרי טוכר על דברי ססייג' ולי' כ"י סדבר איסורס יולל לבלי חקלס בליסוריס ססייגיס כי סרלשוטיס חיו לריכוס לענייס שיפורשו גי' בחורב וטוב ססייגיס לשליטייס וכן לעולם וכמוכן ועי' לא יכלס סתורס לכחוב איסוריס סייגיס כלל וכלל. וכו' שדרשו זיל בפירובין דכ"א עי'ב ויותר מסמס בני סזור שעות ספריס סרביס און קן וגי' בני סהר דבדרי סופריס יותר מדברי תורס וכו' שמה חלמט אס יש כהס ממס מעמי מה לא נכתבו טעות ספריס סרביס און קן עכיל כגמ'. וסכוונס לפי דרכט עאלו סיהס סתורס כותבת את סליסוריס דרבנן שסס איסוריס סייגיס ח"י סדבר איסורס יולל לבלי קן וכניל ועי' לא ככתב סתורס איסוריס סייגיס כלל רק ביחס זה אל הארס שיאסור זה בעלמו על עלמו ויסדות עלמו מעשרי סהיתר שלא לינב בעשר האיסור אבל כיון שעמיס רלונב שחארס יאסור זה בעלמו על עלמו ממילא שלא תחיר בפירוש כל כי סחי' גומל דלדרבס כרי רלונב שחארס יאסור אוחו בעלמו עליו. ועפיי' חבין דברי ספי' בוי' סחי' קי' שר' דדבר שחומר בחורב בפירוש שוב און סחכמיס יטולים לאסרו ולפי כניל סרבריס מופעמיס דכיון שסחירחו תורס אי' מוכח מה סלון בו גדר לאיסור כלל דאלו סחי' ערך לגדר האיסור לא סיהס סתורס מעבירחו וכניל ולי' כיון שאון בו גדר לאיסור כלל מדוע איסור יאסורו סחכמיס ודיק: **והנה** כססברת דברי רש"י ססחיס כניל נראה גי' כהא דלמרי' בחולין קטיו' אי' ובקידושין כ"ז ב' וביומט ס"ז ב' דלל אמרס חורב שלא לחקלס ונראה דלפי דוק סעילוח של דבר איסור כמותב או למדבר שרי מכיס לא מיבעי' לרמביס זיל דכל כספיקות מכיס שריין דכאן נמי רק ספק סה שמה יפאלט יסרלל ויאלכט או יסנב ממט אלל אפילו לרלשוטיס זיל דכל סספיקות תפי'ת אסוריס פכיו כאן נראה דשרי דלינו ספק שקול דיוכל לכוון שיאלכוו בו עלי חייס תמלס או אפי' יבוט ליד ארס שמה יבוט לדי עכ"ס ולא ליסרלל. ועי' ש"ס ע"ז (דף ע"ז ע"ב) דלבו לפטי טור כל סיה' דלוי' למיתלי חלין ועי' בריוטבי' ועכ"ז שפיר אמרו דלל אמרס חורב שלל לחקלס וסכוונס דנטי דכסילוח מותר מסי' פכיו מחופב ומרוחק סה לענין שלא מעשה סתורס מטב ממט ולא סחירחו בפירוש וכניל. וכנס קלח סחרוטיס זיל כחבו דחשש חקלס דמליט בש"ס ככנס דוכתי סה דלורית' ויש מדבריכס רלוי' דשיך סייג' בולורית' דכ' חשש חקלס גי' רק סוג סה שמה יבוט לאכלו ולפי דברי סלחרוניס כניל יש לבבין כספיקות סהלח דברי רש"י ססחיס כניל שבי' דלל מלרך לי' רחמנא מילחא דלחי לדי חקלס דילמא סקע כיון שרש"י קורכו מילחא דלחי לדי חקלס וכרי חשש חקלס סה דלורית'. וכי' דמשי' ססחיס עי' ב' כניל מוכח דחשש סקע רק מדרבנן סה וכניל פכיו יל דסוגי' דף ס"ה פ"א כניל פליג' אסוגי' דלעיל וסוברת דסו' מסי' ופליגי בלחמט בזה אס חשש חקלס סה מכיס או רק דרבנן [כ"ס]. כדברי סכות כ"ב

הב"ח הג"ל אליבא דהו"א דפי' דהגך טוניה פליגי בחשש הפסד קדשים אם הוא ודאי ומה"ת או רק ספק ומדרכבן וכנ"ל. ואולם מה שכתבנו למעלה בכוונת רש"י דאף דחשש תקלה דפקע הוא רק מדרכבן עכ"ל לא תעשה התורה מזה מזה זה נראה פשוט ומוכרח בדברי רש"י זה כאשר תדקוק בלשונו הובא שכן דלא מלריך ל' קרא מילתא דחתי בה לדידי תקלה עכ"ל והטובה מבוארה דאף דעומד מה"ת עכ"ל לא תלויכו התורה ולא תחייב עשייתו :

והנה לפי מה שכתבנו דמילתא דתקלה עבירה לא תחיד אוחו התורה בפירוש וע"כ כשיש לו ספק במקרא או קאי אמילתא דתקלה או לא אט מפרישים אוחו דלא קאי עלי' וכגון קרא דואכלו את הכשר בלילה הוא מפרשין דלא קאי אמוס שנעלמות וע"י גומרתא משום דאית ב' תקלה עבירה דדילמא פקע יש ליישב בזה קושיא הו"א קידושין ד"ה פ"א ד"ה מה הוי' בכסף אף יציאה בכסף שכתבו ו"ל ולענין ביאה ליכא למימר מה הוי' בביאה אף יציאה בביאה שלהתרחק ממנה הוא מנגרש עכ"ל. ולפ"מ יש ליישב קושיא הו"א הג"ל לפי המבואר ביבמות ד"כ ע"כ דגורי' ביאה ראשונה אטו ביאה שני' ע"ש וא"כ ה"נ יש לחוש בביאת הגירושין אטו שמה יבטל שניה אחרי ביאת הגירושין והביאה השנייה הרי איסור הוא דאחרי שנתגרשה ע"י הביאה ראשונה הרי היא פטוי' ויש בה איסור דאורייתא בביאה שניה משאם לא תהיה קרשה וכטעם דפס' הרמב"ם ז"ל וע"כ אטו דנין מהבבבא ואומרים דלא היתה טוגת התורה בהיקשא דוילאה והיתה לגירושין בביאה כיון דאית ביה תקלה וגזירה איסור וגוף ההיקש הרי לריך לקידושי שטר אלא דאחיה רולא למר משאם אין היקש למחלה דקאי גם אנגירושין בביאה וע"כ כיון שהבבבא מנגדת זה ומתחייבת שלא היתה טוגת התורה לגירושין בביאה לא שייך ב' כללא דאין היקש למחלה כמו שהארכנו במ"ח דלא שייך כללא דאין היקש למחלה נגד הבבבא. וע' תוס' ב"מ (דף ק"ד ע"א) ד"ה ואירך והו"א בבבבבא (דף י' ע"א) ד"ה מה. יאילס לכאורה הו"א טרכא דשם ביבמות דהביאה ראשונה היא ביאת ייבום וקוגה אוחה ע"י הביאה ונעשה אשה ע"כ שפיר יח לחוש שיטתא האיסור ויבטל גם ביאה שני' כיון שהיא אשה משא"כ בלא בביאת גירושין אין לחוש שיבטל שניה כיון שאחרי הביאה הראשונה הרי כבר גרשה היא מחלו ואיננה אשה וע"כ אין לחוש שיבטל שניה. ואמנם הו"א גם ביבמות כ' ב' ד"ה אטו כהנו דה"ה דהו' מלי למימר גזירה הערלה אטו גמר ביאה עכ"ל הרי דגזרינן נ"כ הערלה אטו גמר ביאה וגזירה זאת שייכא שפיר גם כן לפי המבואר ביבמות נ"ה ב' דאשה נקנית לבטלה כהערלה ע"ש וא"כ אי נימא דמתגרשת בביאה מהיקשא דוילאה והיתה הרי התגרש נ"כ מיד כהערלה וא"כ שפיר איכא למיגור הערלה אטו גמר ביאה כיון שהיא אוחה הביאה עומה ושפיר יש לחוש שיגמור ביאתו והגמר ביאה הרי איסור הוא משאם ל"ת קרשה כיון שנעשה פטוי' כבר ע"י ההערלה. וע' כתובות נ"א ב' תחלתא בלויסם ואפיה ברטון מתורת מ"ט ילך אלכסיה ע"ש וא"כ ה"נ שפיר יש לחוש שילבישהו הי"ד ע"י ההערלה ויגמור ביאתו ואפי' לא יגמור ביאתו רק שלא יהי' זרין לפרוש מיד אחרי ההערלה הרי כל מה שהוא שובה בביאתו אחרי ההערלה הוא איסור תורה מלאו דל"ת קרשה [וע' יבמות ל"ד א' דר"א מחייב על כל כח וכן ואפ"ל רבנן לא פליגי עלי' אלא לחמאות דבעי' :

ירישת לחלק או למלקוח דבטינן התרלות לחלק אבל לפעין גוף העביר' טודו דכל כח וכן עבירה כש"פ הוא ע"ס] וע' זכאים דל"ג ע"א דפריך למ"ד דתמיכה אשס מטורע דאורייתא ותיכף לסמיכה שחיטה דאורייתא דא"כ לישל המטורע ולסמך להדיא וכו' ומשני גזירה שהיא ירבה בפשיטות וברש"י שמה לאחר שיסמך יבנם לדר פנים אפי' פשיטה אחת יואר משה' לריך ומלא עניש כרת עכ"ל. וע"פ דוגמתו בנדרס דמ"ב ע"א כמשנה הטורח הנאה מחזירו בשביעות און יורד לתוך שדהו (לאטל מפירות שבשדה) אבל אוכל הוא און הטטוח (רשאי לעמוד תוך לשדה ולאטל מפירות הטטוח לתוך) ובגמ' שם ע"כ מאי שנא דאוכל מן הטטוח דפרי דהפקיורא חיטין ארעא נמי רחמנא אפקרי' (בשביעה ליבנם לתוכה לאטל פירות) וכו' גזירה שמה ישה בשביעה (שמה אחרי לקיטת הפירות יעמד עוד שם והוי העמידה איסור) עכ"ל הנמ'. ורבותי יס עוד שם ל"ט א' גזירה שמה ישה בשביעה ע"פ. וא"כ אם בהילוך ועמידה ושיבה לית בה סלכשם הילך גזרינן שמה ירבה בפשיטות ושמה ישה בשביעה וישנה וכנ"ל א"כ כ"ש שיש לחוש בביאה דאית ב' הלבשה הילך לשמה יבטול יואר מהערלה ויעבור אלואו דל"ת קרשה והרי א תקלה עבירה קרובה מאוד ושפיר דנין מסבבא מכח זה דאין טוגת הכתוב לגירושין בביאה וכנ"ל. והנה לפת"ש למעלה באות י"א דב"ש וב"ה פליגי בביאה (כ' ב') אי שייך חשש שמה יפסע בדאורייתא וכל הדומה לזה דב"ה ס"ל דשייך זה בדאורייתא וב"ש פליגי ע"י וס"ל דלא שייך כל כה"ג בדאורייתא ע"פ א"כ לב"ש לכאורה קושית התוס' דקידושין הג"ל במקומה שומד דאין לתוך דאין טוגת הכתוב לגירושין בביאה משום דאית ביה חשש שמה יבטול יואר מהערלה דהא לב"ש לא שייך זה בדאורייתא. ואולם לב"ש הרי קושיא התוס' הג"ל בלא"ה לק"מ דהא ב"ש ס"ל בגיטין (ז' א') דלא יגרש אדם את אשתו אח"כ מלא בה עדות דבר וא"כ אי"א כלל שיגרשה בביאה שהרי אינו יכול לגרשה רק כשיש בה עדות דבר וביאה אכורה לו ואדרבה נמלאת פלוגתא דב"ש וב"ה בגיטין; שם אי לא יגרש אדם את אשתו אח"כ מלא בה וכו' או אפילו הקדימה שבשיל מוסבבת דלעומתה אולי לפי מהלקוחם דביאה הג"ל ובהלפת קושיא התוס' קידושין ומירולנו הג"ל וכמוכנן. [ודע דע"פ דעת הרמב"ם הג"ל דהבטל פטוי' שלא לשם קידושין שובר אלואו דל"ת קרשה י"ל בישוב קושיא התוס' קידושין הג"ל בפשיטות ע"י לפי המבואר בגיטין דע"י ע"כ סברא דניסיה ומליר' ברי' כאחד ע"ש" ומוכרח מזה דהא דלשה נעשית פטוי' ע"י הגירושין אינו רק ברנע שאחרי מעשה הגירושין כ"ה חלות הגירושין הוא עם מעשה הגירושין ביחד וע"כ שייך סברא דניסיה ומליר' בלון כאחד וכמוכנן וא"כ כיון שפס מעשה הגירושין נעשית פטוי' ממילא הרי איסור לגרשה בביאה שהרי הביאה עולה ביאת איסור הוא כיון שבשעת הביאה פטוי' היא וכמו דאמר' גיטה ומליר' בלון כאחד ה"נ גירושין' ואיסור ביאתה דלאו דקדישה הג"ל נמי בלון כאחד וא"כ ההכרח שלא היתה טוגת התורה בהיקשא דוילאה והיתה לגירושין בביאה כיון שחמיד ביאת הגירושין אכורה בלאו מה"ת וז"פ] :

ועיין עוד בש"ס יבמות דמ"ד ע"א דהא דתנן סס מי שהי' נשוי לשהי' נשים ומת ביאה או חלינה של אחת מהן פושרת לרחה פריך וגיבס לתרווייהו וכו' א"כ אשר לא יבנה את בית אחיו בית אחד הוא טוגה ואין טוגה שתי בחים וניתן לתרווייהו כו'

חורה אח הדרך ופטרה בכור אדם מפדיון קודם ל' ככל גווי כנלע"ד פשוט ומוכרח לפי דעת המל"מ ז"ל ואולם בהך דכטור יש לי דרך אחר שלא כדברי המל"מ ז"ל הנ"ל ואכ"מ]:

מצינו (י) עוד סברא דלא פלוג בדאורייתא ציבמות ד"ו ע"א בחוד"ה שכן הכשר מטה וז"ל ואור"י דכיבוד אב אפי' עוסק בגוף מטה לא דמי (ל"ח) דככל ענין קא פטיק שלא ישמע לו (לעבור על ל"ח) והייט משום דרוח עניי כיבוד רגילים להיות ע"י הכשר מטה (דכשמחמר בשבת או מטמא צביה"ק ומניח מלהחזיר אבירה כרי להביא גזולת לאביו הרי בשעת דחיית הלאו אין מאכילו ומלבישו ושעשה רק הכשר מטה הכיבוד לא גוף המטה ולא הוי בעידנא פש"ה צתום) קאמר רחמנא דלא דמי בכל ענין עכ"ל. וגם זה אין לו שום סברא זולת היותו מטעם גזירה דגזרה תורה דאם ישמע לו לעבור על ל"ח היבא דהוי גוף מטה ישמעטו ג"כ לעבור בהכשר מטה אלא דאלו לא היו רוב עניי כיבוד רגילים להיות בהכשר מטה והי' רק מחנה על מחנה או לא היפה החורה גזרתי לבטל חזי העשין דכיבוד אטו אידך חזי הלאוין דמאי חזית ואררבה כרי עשה עדיפא מל"ת דמשום הכי עזל"ת ונטרע דעת הרמב"ן עה"ת פ' יפרו משא"כ עשה שרוב הפעמים הדמי' היא בהכשר מטה והמיעוט הוא בגוף מטה ע"כ שפיר גזרה טרה לבטל מיעוט העשין אטו רוב הלאוין שידחו שלא כדין ודו"ק:

בנדרים ד"י ע"א ר' שמעון אומר מנין שלא יאמר אדם לר' עולה לר' מנחה וכו' ת"ל קרבן לר' וכו' וע"ש צפי' הר"ש דהחשב הוא שמה יחזור בו מלידור ולא יאמר חיבת עולה ונמלא שהיכיר שם שמים לבטלה ע"ש ומבואר דשייך סג בדאורייתא:

מצאתי עוד סייג בדאורייתא בש"ס נויר דמ"ה ע"א ר' שמעון שזורי אומר וגלח הנזיר פתח אוהל מועד ולא נזירה (פי' דחיבת הנזיר ממצע נזירה שלא תגלח פתח אוהל מועד אלא צמדינה) שמה יתגרו בה פרחי כהונה ובתום' שם ד"ה ולא נזיר' כתבו משמע שטעמא דקרא שמה יתגרו בה פרחי כהונה וכו' עכ"ל. ומבואר דהחורה אפרה לגלח אשה נזיר' פתח אוהל מועד מחשב וסייג דשמה יתגרו בה פרחי כהונה ומפורש דשייך סג בדאורייתא. ולפמ"ש בלות י"ב דאף אם אין החורה אוסרת איסורים סייגים עכ"ז לא חעשה מטה נומילתא דאית בי' חשב ותקלת עבירה א"כ אין ראוי רי"ל כוונת ר"ש שזורי וגלח הנזיר ולא נזירה וכו' הייט דלנזיר ליוסא תורה לגלח פתח אוהל מועד משא"כ לנזירה לא ליוסא תורה זה והיא רשאה לגלח צמדינה כמו פתח אוהל מועד דלא רשאה תורה לחייבה בניגול פתח אוהל מועד כיון דאית בי' חשב דשמה יתגרו וכו' ואפי' חפרש דכוונת ר"ש שזורי באמרו ולא נזירה היא לאיסור דנזירה אסורה לגלח פתח וכו' נמי ניחא דכיון דאין מטה שתגלח שם שוב אם תגלח שם חשיב כיון ושפיר אסורה לגלח שם עש"ה כנזיר בסוגי' וע' יומא מ"ז ח' השתא לפני מלך ב"ד אין עושין כן וכו' ובאחי בכ"ז רק להעיר:

וט' ח"ק בית הלן העל בית אחד הוא חילן ואין חולן ב' בתים וייבם לחדא וניחלן לחדא ח"ק אם לא יחפון האיש לקחת הא חפן ייבם כל הסולה ליביס עולה לחליה כל ש"ע ליבוס ח"ע לחליה ועוד שלא יאמרו בית מקלטו בטי' ומקלטו חילן ויאמרו אי דמיבס והדר חילן ח"ק אלא דילמא חילן והדר מייבם וקס לי' בלא יבנה (דררשי' כיון שלא בנה שוב לא יבנה) עכ"ל הגמ'. ובתום' שם ד"ה עוד כתבו חז"ל לא גרסי' ועוד גזירה שמה יאמרו בית מקלטו בטי' וכו' דאי מדאורייתא מייבם לחדא וחילן לחדא משום גזירה לא יבוס עכ"ל. ואולם עפ"י דרכו י' לייבס גירסת הגמ' ולומר דהש"ס ח"ק דמסברא אמרין דלא יהיה כונת החורה לייבם לחדא וליחילן לחדא כיון דיש בזה תקלת עבירה דילמא חילן והדר מייבם וקס לי' בלאו דלא יבנה ולא תלריך החורה דבר שיש בו תקלת עבירה וכו"ל. וי"ל עוד יוסר דבאמת הרי כבר משני הש"ס שיעיא חדא דכתיב אם לא יחפון האיש לקחת הא חפן ייבם וע"כ זאת השני' שאפי' חפן אינו מייבם כיון שכבר ייבם לראשונה וה"ל כונה שתי צתום ע"כ ג"כ אינה לריבה חליה. אלא דיש לפקפק בתירוק זה ולומר דמכ"ל דבעי' שבשעת חליה יהי' בידו לייבם אם יחפון דילמא קאי קרא אשעת נפילה וכיון שבשעת נפילה שנטל שתי' לפניו יהי' בידו לייבם אם ו לחילן את הראשונה שפיר קרינן גם כזו דאם חפן ייבם ושפיר לריבה חליה אחרי יבוס הראשונה וע"כ קאמר הש"ס ועוד שמה יאמרו וכו' וכטובה ככ"ל דכיון דיש בזה ג"כ תקלת עבירה דילמא חילן והדר מייבם והסברא מחייבת שלא תלריך החורה דבר שיש בו תקלת עבירה ע"כ מכת סברא זאת מפרשינן דכוונת הכתוב דאם לא יחפון וכו' הוא אשעת חליה דבעי' שיהיה בידו אז ליבם וע"כ י' שאין בידו ליבמה אחרי יבוס הראשונה שפיר אימעטא כהדיא גם מחליה מקרא דאם לא יחפון וגו' ודו"ק:

המל"מ פ"ג מה' איסורי המזבח ח"ה הכריח מהחורה הסיגיות דש"ס שבת (קל"ה ב') דמבואר שם דמה שאסרה חורה ממוכר זמן להקרבה הוא משום ספק נפל ואלו בראש השנה (ד"ו ע"א מבואר דמחוי' אסור להקרבה אפי' אי ידעינן שכלו לו חדשיו ע"ש והכריח מכה זה דבאמת טעם איסור הקרבת מחוי' הוא משום ספק נפל אלא דמשום לא פלוג אסרתו החורה בכל גווי ואפי' היבא דידעינן שכלו לו חדשיו עש"ה במל"מ. והנה אין שום סברא והבנה ללא פלוג זה זולת היותו מטעם סייג ונזירה דגזרה חורה דאם יקריבו מחוי' כשידשו שכלו לו חדשיו יבואו להקריבו ג"כ כשלא ידשו שכלו וכו' וע"כ אסרתו החורה בכל גווי מכת הנזירה הג"ל וא"כ מבואר דשייך סייג ונזירה בדאורייתא. [ומה שז"ל שם המל"מ עוד דגם באדם הוא כן חליבה דרשב"ג דמה שפטרה חורה בכור אדם מפדיון קודם ל' הוא מפאת ספק נפל ומשום לא פלוג אמרה חורה דככל גווי איט נפדה קודם ל' ואפי' בידעינן שכלו לו חדשיו עש"ה גם זה אין לו שום הבנה זולת היותו מטעם גזירה דגזרה חורה דאם יפרוהו קודם ל' כשידשו שכלו וכו' יבואו לפדותו ג"כ כשלא ידשו וכו' ומת. טוך ל' ויפסודי הכעלים או מעומיהם בתנא וגם יהי' המעות גזל ביד כהן וש"כ מפאת חסיון על ממונם של ישראל וגם כדי להליל את הכהן מאיסור גזל שחמס